Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אינפארמאציאנעלע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 173/1468 | Łódź Sroda, 25 lipca 928 r. | וועקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ח׳ מנחם אב תרפ״ח | Nr. 173 1468

לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. : אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

שארפע קריטיק געגען דער עקזעקוטיווע

אויף דער נעכטיגער פלענאר-זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט.

בערלין, 24 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) די היינטיגע פלענאר-זיצונג פון גרויסען אקציאנס-קאמיטעט האט זיך אנגעהויבען 5 נאכמיטאג.

ס׳האבען גערעדט: הרב בערלין, סיפראוויטשי און טווערסקי, וועלכע האבען קריטיקירט די עקזעקוטיווע און דאס פראגראם פון איהר טעטיגקייט אין ארץ-ישראל.

דער פאלעסטינער דעלעגאט האספעלד (אחדות העבודה) קריטיקירט שארף די עקזעקוטיווע און דעם אקציאנס-קאמיטעט אוןווארפט זיי פאר, אז זיי האבען נישט דערפילט דעם חוב לגבי די ארץ-ישראל׳דיגע ארבייטער און ארבייטסלאזע. „די עקזעקוטיווע האט געפיהרט א מלחמה געגען די ארבייטער" — האט האספעלד אויסגעשריגען.

ד״ר ווייצמאן פראטעסטירט שארף געגען די אויסדרוקען פון רעדנער.

דער ווייטערדיגער רעדנער ווילענסקי פערטיידיגט אויך דאס פראגראם פון דער עקזעקוטיווע.

דעפ. גרינבוים ערקלערט, אז דער בודזשעט בעווייזט א פולשטענדיגע סיסטעם-לאזיגקייט. אייניגע פונקטען זענען צו-שטארק געקירצט געווארען, הגם דער בודזשעט איז פערקלענערט געווארען, זענען די אדמיניסטראציע-הוצאות נישט פערקלענערט געווארען. גרינבוים פאדערט א גענויען חשבון פון די הכנסות און אז מ׳זאל וויסען אויף וואס פאר אן אופן ס׳זענען פונאנדער-געטיילט געווארען די געלדער.

די פראנצויזישע פרעסע וועגען די ווינער מאניפעסטאציעס.

פאריז, 24. (ספ. טעל.). די פראנצויזישע פרעסע רעדט ברייט ארום די עהרענכטיגע ווינער-דעמאנסטראציעס פאר אנשליסען עסטרייך צו דייטשלאנד.

די ווינער-קארעספאנדענטען פון די פראנצויזישע צייטונגען ווייסען צו דערצעהלען, אז בעת די ווינער-מאניפעסטאציעס האט מען אויך גערעדט וועגען דעם, אז דייטשלאנד זאל נאך צוריקבעקומען איהרע אנגעוואוירענע פראווינצען און בעזונדערס די שטאדט שטראסבורג.

וועגען וואס וועלען זיך בעראטען 14 אויסערן-מיניסטארן אין פאריז?

בערלין, 24 (אט"ע) דער קאמוניסטישער „וועלט אם אבענד" דערוויסט זיך, אז בעת׳ן צוזאמענקונפט אין פאריז פון 14 אייראפעאישע אויסען-מיניסטארען אויף אונטערצושרייבען דעם אנטי-מלחמה-אפמאך, וועלען געהיים אויך בעטראכט ווערען א רייה אייראפעאישע פאליטישע פראגען.

אין דער ערשטער רייה וועלען בעטראכט ווערען די פראגען: וועגען דער אקופאציע פון רהיין-געביט, דאס אויספיהרען דעם דעווים-פלאן, וועגען דעם „אנשלוס" פון דייטשלאנד צו עסטרייך, בעציהונג פון עסטרייך צו דער קליינער קאאליציע און פון דייטשלאנד צו דער גרויסער קאאליציע און ענדליך די פראגע וועגען דער אזוי-גערופענער מזרח-לאקארנא.

„וועלט אם אבענד" ווייסט ווייטער צו דערצעהלען, אז שטרעזעמאן וועט אין אלע פראגען, וואס זענען נוגע דייטשלאנד, זיך האלטען אין רעזערוו. מ׳האלט, אז די איניציאטיוו צו רעדען וועגען רהיין-געביט וועט ארויס פון ענגלאנד. די דייטשען ווילען אבער נישט פאר׳ן פרייז פון אפרייניגען דעם רהיין-געביט וועט ארויס פון ענגלאנד. די דייטשען ווילען וועלען אבער זיך בעמיהען, אז די דייטשען זאלען איבעררייסען אלע בריקען, וואס פערבינדען זיי מיט די סאוויעטען.

נייע בעשולדיגונגען געגען „איטאליא"-מיטגלידער.

סאוויעטישע פרעסע האלט, אז צאפי, מאריאנא האבען מאלמגרענען אויפגעגעסען

מאסקווע, 24. (ספ. טעל.). די סאוויעטישע פרעסע האט ווידער גענומען ברייט ארומרעדען די טראגעדיע מיט דער נישט-געלונגענער נאביל-עקספעדיציע.

ס׳האנדעלט זיך ווייטער וועגען דעם געהיימנישפולען טויט פון דעם בעריהמטען שוועדישען געלעהרטען מאלמגרען, וועלכער האט געוואנדערט צווישען די אייז בערג צוזאמען מיט די איטאליענער צאפי און מאריאנא.

דער סאוויעטישער לופט-פליהער טשוכנאווסקי פונ׳ם אייז-ברעכער „קראסין" דערצעהלט, אז בעת ער איז געפלויגען איבער די אייז-בערג, האט ער געזעהן 3 מענשען און דאס זענען געווען צאפי, מאריאנא און מאלמגרען. שפעטער האט ער ענט-דעקט בלויז 2 — צאפי און מאריאנא און וועגען מאלמגרען׳ען האבען זיי נישט געגעבען קיין גענויע אויסקונפטען.

טשוכנאווסקי בעשולדיגט דעריבער די צוויי איטאליענער, אז זיי האבען פשוט דעם שטארבענדען מאלמגרען אויפגעגעסען, כדי צו שטילען דעם הונגער און צוצונעהמען זיינע ווארימע מלבושים.

שרפות אין וועלדער און דערפער.

100 מארגעס וואלד פערברענט געווארען.

קעלץ, 24 (טעלעפאניש) נעכטען אין אווענד האט דער מאשיניסט פונ׳ם צוג, וואס איז פער-בייגעפאהרען אלקוש בעמערקט, ווי א וואלד ברענט. דער מאשיניסט האט דעריבער אין אלקוש באלד וועגען דעם מודיע געווען דער מאכט און אויפ׳ן ארט זענען ארויסגעפאהרען פייערלעשער.

ראס לעשען די שרפה האט געדויערט 3 שעה. ס׳האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דאס פייער איז געווען שלעכט פערלאשען, ווייל אין דער פריה האט זיך דער זעלבער וואלד ווידער אנגע-צינדען, דאס מאל פיל שטארקער.

די פייערלעשער זענען ווידער ארויסגערופען געווארען און ס׳איז אויך ארויסגעפאהרען אויפ׳ן ארט עטליכע אפטיילונגען מיליטער

פון דער שרפה זענען אינגאנצען פערברענט געווארען ביז 100 מארגעס וואלד.

פערברענט 12.000 קוו. מעטער וואלד.

ווארשא, 24 (טעלעפאניש) הינטער גאר-וואלין האט זיך פון א באהן-פונק אנגעצינדען א וועלדעל און דאס פייער האט זיך אזוי שנעל פערשפרייט, אז 12.000 קוואדראט-מעטער וואלד זענען פערברענט געווארען.

19 הייזער, 17 שטאלען, פערברענט געווארען אין פראסניש.

פראסניש, 24 (טעלעפאניש) אין דארף שיערפיענטי (הינטער פראסניש) איז פאריגע נאכט אויסגעבראכען א גרויסע שרפה, בעת וועלכער 19 וואוין-הייזער און 17 שטאלען זענען פערברענט געווארען. דער שאדען בעטרעפט 100,000 זל.

ליטווינער ווייזען זייערע כחות.

ווילנא, 24 (טעלעפאניש). פון דער פויליש-ליטווישער גרעניץ טיילט מען מיט, אז די ליטווינער האבען די לעצטע טעג קאנצענטרירט גרעסערע אבטיילונג פון זייער גרעניץ מיליטער (די אזוי-גערופענע „שאוליסטען"), וועלכע מאנעווירען אין פולער בעוואפנונג, ביי דער פוילישער גרעניץ. דאס זאל זיין אן ענטפער אויף די מאנעווערס פון פוילישען מיליטער, וועלכע קומען פאר אין ווילנער קאנט.

אורטייל פון מארשאלעק-געריכט אין דעם ענין מאלינאווסקי.

ווארשא, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דאס מארשאלעק-געריכט, וואס איז גערופען געווארען דורכ׳ן סיים-מארשאלעק דאשינסקי וועגען בעטראכטען די פראגע פון די פאר-ווארפען, וועלכע זענען געמאכט געווארען דורך דער פרוי בעלטשיקאווסקא דעם דעפ. מאלינאווסקי, אז ער האט געארבייט אין דעפענסיווע, — האט ארויסגעטראגען אנ׳אורטייל, אז די פארווארפען געגען דעפ. מאלינאווסקי זענען נישט בעגרינדעט.

ענגלישער אויסערן-מיניסטער וועגען די געשעהנישען אין עגיפטען

ענגלאנד האט וועגען אלעם פריהער געוואוסט און וויל זיך איצט נישט מישען.

לאנדאן, 24. (ספ. טעל.) דער ענגלישער אויסערן מיניסטער האט ערקלערט אין פארלאמענט, אז ער זאגט זיך אפ פון צו געבען וועלכע ס׳איז דערקלערונגען וועגען די געשעהענישען אין עגיפטען.

די שטעלונג פון ענגלאנד צו עגיפטען בלייבט נישט געענדערט. די ענגלישע רעגירונג האט שוין פון לאנג געוואוסט וועגען דעם, אז עס גרייט זיך עפעס אין עגיפטען, אבער זי האלט, אז די רעכט צו דעצידירען מיט׳ן עגיפטישען פארלאמענט און קאנסטיטוציע האט דער עגיפטישער קעניג.

אכטונג, לעזער פון
וואלאווקע-גורא און קראשעוו!
— דעם —
„נייעם פאלקסבלאט"
בעקומט איהר יעדען פריהמארגען פון 8 א זייגער אין דער ווילע בענדיטאוויטש נעבען יאניצקי פעלדשער ביים צייטונגס-פערקויפער ט. יאמניק. איך טראג אויך אפ א היים.

קאמוניקאט.
דער פעראיין פון טראנספארט-עקספעדיטארען אין לאדז
האט דעם כבוד דערמיט מיטצוטיילען די ה"ה סוחרים און אינדוסטריעלער, אז אויף דער אויסערארדענטליכער גענעראל פערזאמלונג פון די פעראיינס-מיטגלידער איז אנגענומען געווארען א בעשלוס, לויט וועלכען אלע סחורות מוזען אין נישט פערפאקטען צושטאנד צוגעשטעלט ווערען צו יעדען איינציגען עקספעדיטאר אויף לאגער, כדי ווייטער איבערצופיהרען לויט די אנגעוויזענע אדרעסען. צוליב דעם וועלען קיין שום סחורות דורכ׳ן כלל לאדזער עקספעדיטארען נישט אפגענומען ווערען. דער אויבינער בעשלוס פערפליכטעט פון 26-טען יולי ד. י.
לאדז, דעם 25-טען יולי 1928.
פעראיין פון טראנספארט-עקספעדיטארען
אין לאדז, גדאנסקא 40.

דורכגעפאַלן פראַנצויזישער אָקעאַן=פליה

דער פליהער פאַרי האָט זיך געמוזט אַראָפּלאָזן אויף אַן אינזעל.

פּ אַ ר י ז, 24. (ספּ. טעל.). פון די אזאָרען-אינזלען איז אָנגעקומען אַ דעפּעשע, אַז אויפ'ן וועג צו די בערמודען-אינזלען איז אין פראַנצויזישען הידראָפּלאַן קאַליע געוואָרען דער מאָטאָר און ער האָט זיך געמוזט אַראָפּלאָזען.

פּ אַ ר י ז, 22. (ספּ. טעל.). פון דעם לופט-פליהער פאַרי איז אָנגעקומען אַ דעפּעשע, אַז ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף די בערמודען-אינזלען און פעררינכט דעם קאַליע-געוואָרענעם עראָפּלאַן. דעם פליה קיין אַמעריקאַ וועט ער דעריבער מוזען אָפּלעגען אויף אַ לענגערער צייט. ס'איז מעגליך, אַז מ'וועט מוזען שיקען פאַר דעם עראָפּלאַן אַ נייעם מאָטאָר פון פראַנקרייך.

פּ אַ ר י ז, 22. (ספּ. טעל.). דער לופט-פליהער פאָרוטשניק פאַרי איז שוין געהאַט אָפּגעפלויגען אויפ'ן וועג קיין אַמעריקאַ 2.250 קילאָמעטער אין אַנ'ערך 11 שעה. מחמת ס'איז געווען אַ גרויסער נעפּעל האָט פאַרי געבלאָנדזשעט איבער'ן ים און שפּעטער, ווען דער הימעל איז קלערער געוואָרען האָט זיך געמאַכט דער אומגליק מיט'ן מאָטאָר.

די פּוילישע לופט-פליהער

זאָלען היינטיגע וואָך אַרויספליהען קיין אַמעריקאַ

פּ אַ ר י ז, 24. (ספּ. טעל.). פון מאַסגעבענדע קרייזען איז מען מודיע, אַז די פּוילישע לופט-פליהער מאַיאָרען קובאַלאַ און אידזשיקאָווסקי וועלען נאָך היינטיגע וואָך אַרויספליהען פון פאַריז דירעקט קיין ניו-יאָרק.

9.000 קילאָמעטער וועט פליהען אַנ'אַמעריקאַנער.

נ י ו - י אָ ר ק, 24. (אַ.וו.). דער בעריהמטער אַמעריקאַנישער לופט-פליהער אַהמעיאַר נעהמט-אונטער אין די נאָהנטסטע טעג אַ רעקאָרד-לופט-רייזע פון סאַן-דיעגאָ (קאַליפאָרניען) קיין לאָנדאָן. דער דאָזיגער שטח פערנעהמט 9.000 קילאָמעטער און אויפ'ן וועג וועט דער לופט-פליהער זיך אָפּשטעלען בלויז אין ניו-יאָרק.

פערבאָטען אַ רומענישען סטודענטישען קאָנגרעס

ב ו ק אַ ר ע ש ט, (י.ט.א.) די רעגירונג האָט פערבאָטען דעם סטודענטען-קאָנגרעס פון פּראָווינץ אַלטוניאַ, וועלכער האָט געזאָלט פאָרקומען די טעג אין קאַראַקאַל. די סטודענטען-פעדעראַציע האָט אַרויסגעגעבען וועגען דעם אַ קאָמוניקאַט מיט אַ פּראָטעסט.

בערלינער יודישע קהלה שטיצט דעם „החלוץ".

ב ע ר ל י ן, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער רעפּרעזענטאַנטען-פערזאַמלונג פון דער בערלינער יודישער קהלה איז צווישען אַנדערען בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען אַ בעדייטענדע סומע אַלס סובווענץ פאַר'ן חלוץ אין דייטשלאַנד.

כי מזרע היהודים הוא...

די קריסטליכע ליטורגיע שטאַמט פון יודישע רעליגיעזע ניגונים.

ר ו י ם. (יט"אַ). דער יודישער מוזיק-היסטאָריקער פערדינאַנדאָ לואיצי, פּראָפעסאָר פון מוזיק-געשיכטע אין רוימער אוניווערסיטעט, האָט איצט פערעפענטליכט אַ בוך, אין וועלכען ער בעווייזט אויפ'ן גרונד פון אויספיהרליכע און נייע פאָרשונגען דעם אונמיטעלבאַרען יודישען אורשפרונג פון דער קריסטליכער קירכערליכער ליטורגיע.

פילע קירכערליכע געזאַנגען, בעהויפּטעט לואיצי אין זיין בוך, שטאַמען פון יודישע רעליגיעזע ניגונים און איבערהויפּט אַלע פּרימיטיווע קירכערליכע הימנען האָבען זייערע וואורצלען אין דער יודישער מוזיקאַלישער און רעליגיעזער טראַדיציע.

צוליב'ן נאָמען פון פּראָפעסאָר לואיצי, וועלכער שמ'ט אַלס איינער פון די גרעסטע איטאַליענישע מוזיק-קענער און פאָרשער, ווערט זיין בוך איבער די אורשפרונגען פון דער קריסטליכער ליטורגיע שטאַרק קאָמענטירט אין דער איטאַליענישער און הויפּטזעכליך אין דער קאַטוילישער פּרעסע.

אַ דייטשער אַרכעאָלאָגישער אינסטיטוט אין ירושלים.

ב ע ר ל י ן, (י. ט. א.) דער אַרכעאָלאָגישער אינסטיטוט פון דער דייטשער מלוכה אין בערלין, וועלכער האָט אָפּטיילונגען אין רוים און אין אַטען, האָט איצט בדעה צו עפענען אַנ'עהנליכע אָפּטיילונג אין ירושלים. אין קומענדען פריהלינג וועלען איניגע פּראָפעסאָרען פון אַרכעאָלאָגישען אינסטיטוט אָפּפאָהרען קיין ארץ-ישראל, וואו זיי וועלען עפענען די אָפּטיילונג מיט אַ רייה פאָרטראַגען אויף אַרכעאָלאָגישע טעמען. צווישען אַנדערע וועלען זיך בעטייליגען אין די פאָרטראַגען פּראָפ. וויעגאַנד, דירעקטאָר פון דער אַנטיקען-אָפּטיילונג פון מלוכה מוזיי אין בערלין, און פּראָפ. ג. באַדעגוואַלד, גענעראַל-סעקרעטאַר פון אַרכעאָלאָגישען אינסטיטוט.

געשטאָרבען אַ יודישער דאָקטאָר

וועלכער האָט ענטדעקט די אינדישע פּעסט

ב ע ר ל י ן, 24 (יט"אַ טעלעגראַפיש). דאָ איז געשטאָרבען ד"ר געאָרג מענדעלזאָן.

דער פערשטאָרבענער האָט אין 1903 י. פּעסטגעשטעלט דעם ערשטען פאַל פון אינדישער פּעסט (דזשומע) אין בערלין און אַזוי-אַרום פערהיט בערלין פון אַ שרעקליכער מגפה.

ד"ר סעדיה מזא"ה פון א"י

אנגעקומען קיין בערלין.

ב ע ר ל י ן, 24 (יט"אַ טעלעגראַפיש). דאָ איז אָנגעקומען פון א"י ד"ר סעדיה מזא"ה, דער זוהן פון געוועזענעם מאָסקווער ראַבינער יעקב מזא"ה.

ד"ר מזא"ה איז מיט אַ קורצער צייט צוריק אַרויסגעלאָזט געוואָרען פון מאָסקווע קיין א"י.

דער נייער שעף-סעקרעטאַר

פון דער ארץ-ישראל=רעגירונג איבערגענומען זיין אַמט.

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) דער נייער שעף-סעקרעטאַר פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג ה. צ. לוק, וועלכער וועט פערטרעטען דעם לאָרד פלומער ביז עס וועט אָנקומען קיין ארץ-ישראל דער נייער נציב העליון סיר דזשאָן טשאַנסעלאָר, איז דעם 19-טען ה. ח. געקומען קיין ירושלים און איבערגענומען זיין אַמט. אויפ'ן באַהן-הויף איז ער בעגריסט געוואָרען דורך רעגירונגס-בעאַמטע, אויסלענדישע קאָנסולען און פאָרשטעהער פון די רעליגיעזע געמיינדען.

די גרעסטע צאָהל זעלבסטמערדער אין פּרייסען זענען יודען.

ב ע ר ל י ן, (י.ט.א.) לויט די פערעפענטליכטע סטאַטיסטישע ציפערן זענען אין פּרייסען אין יאָהר 1926 געווען נישט ווייניגער ווי 9746 פאַלען פון זעלבסטמאָרדען. העכער ווי 2/3 פון די זעלבסטמערדער זענען געווען מענער. אויף 100.000 איינוואוינער זענען געווען 25,3 זעלבסטמערדער. אין בערלין זענען געווען 47 זעלבסטמאָרדען אויף 100.500 איינוואוינער, ד. ה. אין בערלין איז די צאָהל זעלבסטמאָרדען געווען כמעט דאָפּעלט ווי די דורכשניטליכע ציפער אין גאַנץ פּרייסען.

לויט די רעליגיעס איז די קלענסטע צאָהל זעלבסטמאָרדען געווען צווישען די קאַטאָליקען און די גרעסטע – צווישען די יודען. ביי די יודען איז די צאָהל זעלבסטמערדער געווען גלייך צווישען מענער און פרויען.

דריטער פילאָלאָגישער באַנד שריפטען

און דאס „ביבליאָגראַפישע יאָהרבוך" פון יוד. וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

ו י ל נ ע. (יט"אַ). אין לויפענדען חודש יולי וועט פערענדיגט ווערען דאָס אויסזעצען דעם דריטען באַנד „שריפטען" פון דער פילאָלאָגישער סעקציע ביים יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט. דער דאָזיגער באַנד וועט האַלטען 40 דרוקבויגען יודישען טעקסט, חוץ דעם אַנ'ענגלישען קצור.

דער דריטער באַנד „שריפטען", ווי אויך די פאָריגע צוויי, ערשיינט אונטער דער רעדאַקציע פון ד"ר מ. וויינרייך און ז. רייזען

סוף אויגוסט וועט זיך בעווייזען אויפ'ן ביכערמאַרק דאָס „ביבליאָגראַפישע יאָהרבוך" פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט פאַר'ן יאָהר 1926 מיט הוספות וועגען יאָהר 1927.

Dr. RACHELA LEWI
ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקה
פּאַנסקאַ 24, טעל. 42-72
נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

אַרעסטירט אַ סאָוויעטישען יוסטיץ-קאָמיסאַר.

מ אָ ס ק ו ו ע, 24. (א. וו.) אויפ'ן בעפעהל פון דער דאַגעסטאַנישער ג.פּ.או. איז אַרעסטירט געוואָרען דער דאַגעסטאַנישער יוסטיץ-קאָמיסאַר פון דער אָרטיגער סאָוויעטען-רעפּובליק. דער אַרעסטירטער ווערט בעשולדיגט אין בעגעהען אַ רייה מיסברויכען.

דערמאָרדעט אַ סאָוויעטישען אויספאָרשונגס-ריכטער.

מ אָ ס ק ו ו ע, 24. (אַ.וו.). פון אַרכאַנגעלסק איז מען מודיע, אַז דאָרט איז אויף אַ געהיימנישפולען אופן דערמאָרדעט געוואָרען דער אָרטיגער סאָוויעטישער אויספאָרשונגס-ריכטער קוראָוויעץ.

גרויסע נאַפט-שרפה אין אַמעריקאַ.

ל אָ נ ד אָ ן, 24. (אַטע). אין שטאַט אולינויס איז אויסגעבראָכען אַ מורא'דיגע שרפה אין דער אָרטיגער נאַפט-ראַפינעריע. ס'ברענען 8 גרויסע נאַפט-אָנזאַמלער און דער שטאַרקער ווינד מאַכט אונמעגליך צו לאָקאַליזירען דאָס פייער.

אין דער אַקציע צו פערלעשען דאָס פייער בעטייליגען זיך טויזענדער מענשען.

מאַריאַנאָ לעבט.

ר ו י ם, 24. (אַ.וו.). די ידיעה וועגען דעם טויט פון דעם איטאַליענער מאַריאַנאָ (פון דער מאַלמגרען-גרופּע), האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר נישט ריכטיק.

מאַריאַנאָ ליגט שווער קראַנק און מ'האָט איהם אָפּגענומען אַ פוס. זיין לאַגע איז פונדעסטוועגען נישט האָפענונגסלאָז.

דער פּאַלעסטיניש-סירישער האַנדעלס-אָפּמאַך.

י ר ו ש ל י ם, (י. ט. א.) לויט די ידיעות פון דער ביירוטער פּרעסע, האָט לאָרד פלומער נאָכ'ן בעטראַכטען דעם נייעם פּראָיעקט פון פּאַלעסטיניש סירישען האַנדעלס אָפּמאַך, צוגעגעבען איניגע בעמערקונגען פון זיין זייט. דער פּראָיעקט פון אָפּמאַך געפינט זיך איצט ווידער אין די הענד פון דער פראַנצויזישער מאַכט אין סיריען.

אַ נייע יודישע צייטונג אין סינגאַפּאָרע.

ס י נ ג אַ פּ אָ ר ע, (י.ט.א.) איניגען וועט דאָ אָנהויבען ערשיינען אַ נייער יודיש-ענגלישער מאָנאַטליכער זשורנאַל „דזשואיש סטאַנדאַרד". די צייטונג וועט דינען די אינטערעסען פון יודענטום און דעם ציוניזם אין „סטרייטס סעטלמענטס" (אַנ'ענגלישע קאָלאָניע אין אינטער אינדיען).

ווארנונג!

אזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פ ע ל ד=ב ע ט ע ן, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די

עכט= פּאַטענטירטע ב ע ט ע ן עכט= פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָוו'ע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

ב ע מ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פּאָלאָווע בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פּרייזען. זאָרגליכע רעפּעראַטורען.

הערט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

DR. MED.
DONCHIN
ספּעציאַל=אַרצט
פאַר אויגען קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
קיין פּוילען
נעמט אָן
מאָנטאַג, דינסטאָג, מיטוואָך
און דאָנערשטאָג
פון 10—1 און פון 4—7 נ.מ.
מאָניושקי 1
(Moniuszki) טעל. 9-97

Dr. med.
Wolf Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 72-34

ווענדונג צו די ה"ה מחותנים

פון די בעוואוסטע מוזיק = קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי-שמחות געפל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די מחותנים געוואויר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם אַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט אָנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותנים געפל. אונז צו לאָזען וויסען גענוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענשטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אַז מיר נעהמען ביי קיין פאַל נישט אָן קיין שום פערוויילונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות.

מ י ט אַ כ ט ו נ ג

מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע.

ב ע מ.: מעסיגע פּרייזען! פאַר אונבעמיטעלטע — אויסנאַהמס-פּרייזען!

אָנמעלדונגען נעהמען אויף:

ק. טויבע. נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 22, י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

צוזאַמענפאָהר פון געוו. פּאָליטישע אַרעסטירטע.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך וועט היי-יאָהר אין נאָוועמבער פאָרקומען אין וואַרשע דער צווייטער צוזאַמענפאָהר פון די געוועזענע אידען-אַרעסטירטע אין די יאָהרען 1914–21.

דער אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט פון דעם צוזאַמענפאָהר, האָט שוין אויסגעאַרבייט אַ גענויען פּראָגראַם פון די פייערליכקייטען, וועלכע וועלען האָבען דעם ציל צו בעעהרען דעם געוועזענעם אידען-אַרעסטאַנט אין מאַגדעבורג, דעם מאַרשאַלעק יוזעף פּילסודסקי, און אויך די אַלע וועלכע האָבען געקעמפט פאַר פּוילען'ס ווידערגעבורט און פאַר איהר אומאָפהענגיגקייט.

מיט'ן צווייטען דערמאָנטען צוזאַמענפאָהר וועט אויך זיין פערבונדען די אויסשטעלונג פון די אנדענקענס פון די אַרעסטירטע.

די אַלע געוועזענע אַרעסטירטע, וועלכע בעזיצען וועלכען עס איז אַנדענקען, פון זייערע אַרעסטען אָדער אינטערנירונגס-לאַגערן, ווי קאָרעספּאָנדענציעס, פּלאַקאַטען, אויפרופען א. ד. גל. ווערען געבעטען זיי צוצושיקען אויפ'ן אַדרעס פון קאַפּיטאַן כשאַנטשעווסקי-קאַספּאַער אין דער מיליטערישער קאַנצעלאַריע פון מלוכה-פּרעזידענט אין וואַרשע.

גלייכצייטיג ווערט געבעטען צוצושיקען אויפ'ן דערמאָנטען אַדרעס מאַנוסקריפּטען צום צווייטען טייל פון דער אויסגאַבע: „אונטער די אַרעסט-קראַטעס און אָבאָז-דראָטען".

אין די אפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: אַנטאָניצעוויטש, פּאַביאַניצקאַ 50, כאָנדזינסקי, פּיעטריקאָווער 164; קאָקאָלעוויטש פּושעיאַזד 19; רעמביעלינסקי אַנדזשעיאַ 28; זונדעלעוויטש, פּיעטריקאָווער 25; קאַספּערקעוויטש זגערזשער 54; טראַווקאָווסקי ברזשעזשינער 56.

לאָדזשער קינסטלער יאַנקעל אַדלער

בעקומט דעם ערשטען פּריז פאַר דייטשער קונסט.

(—) אין דיסעלדאָרף (דייטשלאַנד) איז איצט פאָרגעקומען די אויסשטעלונג פון דער „דייטשער קונסט אויפ'ן יאָהר 1928". אין דער אויסשטעלונג האָבען אַנטייל גענומען צעהנדליגער קינסטלער פון אַלע עקען אין דייטשלאַנד.

דעם 13. און 14. יולי זענען פאָרגעקומען זיצונגען פון זשורי, וועלכער איז בעשטאַנען פון די בעדייטענדסטע דייטשע פּראָפעסאָרען און קונסט-קענער.

דער זשורי האָט איינשטימיג אַנערקענט דעם ערשטען פּריז פאַר דער „דייטשער קונסט 1928", דעם לאָדזשער יודישען קינסטלער יאַנקעל אַדלער. דער פּריז בעשטעהט פון אַ גאָלדענעם מעדאַל און אַ גרעסערע געלדסומע.

באַלד נאָך דער פּרעמירונג האָט יאַנקעל אַדלער ערקלערט: „די יודישע קינסטלער קענען זיך איצט איבערצייגען, אַז מיט יודישע קונסט, קען מען אויך ווייטער קומען.

וועסט דיך אויסגעצייכענט דערפרישען

אין דער צייט פון די היצען אָדער נאָך אַנ'ערמידונג, געברויכענדיג די אַראָמאַטישע און איינהאַלטספולע בודיניעס.

ד"ר עטקער'ס גאַלאַרעט-פּראָשעק
ד"ר עטקער'ס אַמבריזיע

קען מען לייכט און שנעל צוריכטען, זיי שמעקען אויסגעצייכענט, צוגעבענדיג מילך-וואַניליען-סאָס פון ד"ר עטקער'ס פּראָשעק צו וואַניליען סאָס.

צו בעקומען אין אַלע געוועלבער, מיט דער שוץ-מאַרקע „Jasna Główka" :—: דאָרט איז אויך צו בעקומען פאַר 40 גראָשען דאָס נייע רייך - אילוסטרירטע ביכעל מיט פאָר-שריפטען פון דער אויסגאַבע F.

Dr. OETKER, Oliwa. 989

לעבעדיגערהייט פערשיט.

(2) בעת דער אַרבייטער יוזעף סקראָבסקי פון טאָקאַזשעווסקיעגאָ 36 האָט געגראָבען זאַמד אין דער באַלוטער צעגעלניאַ אויף גלאָוואַצקיעגאָ 20 האָט זיך פּלוצלינג דער גראָבען איינגעריסען און סקראָבסקי איז לעבעדיגערהייט פערשיט געוואָרען.

נאָך אַ געוואַלטיגער אָנשטרענגונג האָבען איהם די איבריגע אַרבייטער אויפגעגראָבען און איהם מיט שווערע מיה אָבגעראַטעוועט.

———:o:———

מעלדונג.

באַלוטער וועבער פון וואָלענע טיכער דאַרפען קומען אין פעראיין, פּייפער-גאַס 13, מיטוואָך, דעם 25. יולי 8 אָוונט אויף אַ פערזאַמלונג וועגען אויסגאַנג פון שטרייק.

די פערוו. פון טעקסטיל פעראיין אָבטיילונג 7 „נייע".

633

טעלעגראַמען

מעקסיקאַנישער מיניסטער מאָראָנעס נעלם-געוואָרען.

מעקסיקאָ, 24 (ספּ. טעל.) דער מעקסיקאַנישער אַרבייטס - מיניסטער מאָראָנעס, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז ער איז פאַראַנטוואָרטליך פאַר'ן מאָרד איבער'ן פּרעזידענט אָברעגאָן, איז נעלם געוואָרען אין אַנ'אומבעוואוסטער ריכטונג.

פּאָליציי זוכט איצט אַרום דעם מיניסטער מאָראָנעס.

די אויספאָרשונג געגען דעם מערדער יאָזאַ דע לעאָן טאָרל איז שוין פערענדיגט. זיינע דערקלערונגען ווערען אָבער געהאַלטען בסוד.

240 אַרעסטירטע צוליב'ן אויפשטאַנד אין פּאָרטוגאַל.

ליסאַבאָן 24 (אַ. וו.) די פּאָרטוגאַלישע רעגירונג האָט פעראָרדענט דורכצופיהרען אַרעסטען צווישען די אַלע, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין בעטייליגען זיך אין אויפשטאַנד.

ביז איצט האָט די פּאָליציי שוין אַרעסטירט 240 פּערזאָן. צווישען די אַרעסטירטע געפינען זיך 44 אָפיצירען און 25 אונטעראָפיצירען.

פרעסט אין שוועדען.

שטאָקהאָלם, 24. (אַטע). אין די צפון-מזרח-געגענדען פון שוועדען איז די טעמפּעראַטור געפאַלען מיט עטליכע פּונקטען נידריגער פון זעראָ. אין מאַנכע ערטער האָבען ביינאַכט גענומען שטאַרקע פרעסט.

בעמיש-באַקטעריאָלאָגישע
לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער ג. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. א. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.

ספּאָרט-בעוועגונג.

פון די לעצטע מייסטערשאַפטס-מעטשעס אין לאָדזש

„ל.ק.ס." — „קראַקאָוויאַ" 0:0

דער אויבענדערמאָנטער ליגאַ-מעטש וואָס איז פאָרגעקומען זונטאָג אויפ'ן ספּאָרט פּלאַץ פון ל.ק.ס., האָט צוגעצויגען אַ זעהר גרויסען עולם, וועלכע האָט נאָך פאַר דער צייט אָנגעפילט דעם גרויסען ל.ק.ס. פּלאַץ.

ביי אַ שטורם פון אַפּלאָדיסמענטען טרעטען ביידע מאַנשאַפטען צו צום מעטש אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל, „קראַקאָוויאַ": שומיעץ, זאַסטאַוויאַק I, צאַלדער, זאַסטאַוויאַק II, כרושינסקי, פּטאַק, לאַטאַטש, גינטעל, קאַלוושאַ, מישאַק און קובינסקי.

„ל.ק.ס.": פּילץ, ציגל, גאַלעצקי, טשמיעלאַ, יאַשינסקי, גאַסלאַבקי, שלעדזש, פּעיאַ, מאַסקאַל, קרול און שטאַלענווערק.

דאָס שפּיל הויבען אָן „ל.ק.ס." און שוין די ערשטע מינוטען בעדראָהען זיי דעם געגנער'ס טויער דורך עטליכע געפעהרליכע אָנגריפען.

אין דער 6-טער מינוט. נאָך אַ צוזאַמענשטויס צווישען דעם פערטיידיגער פון „קראַקאָוויאַ" אַלדער מיט אַ שפּילער פון „ל.ק.ס." ווערט דער ערשטער שטאַרק פערוואונדעט, אַזוי, דאָס אויפ'ן גאַנצען מעטש מוז שוין „קראַקאָוויאַ" שפּילען מיט 10 שפּילער.

אין דער ערשטער העלפט האָט די גאַנצע איבערמאַכט „קראַקאָוויאַ", וועלכע שפּילען מיט'ן ווינד דאָך איז זי נישט אימשטאַנד עפּיס צו דערגרייכען צוליב דעם אויסגעצייכענטען שפּיל פון „ל.ק.ס." פערטיידיגונג.

דערפאַר האָט די גאַנצע איבערמאַכט אויף דער 2-טער העלפט ל. ק. ס., וועלכע געהט נישט אָב אויך קיין איין מינוט פון געגנערס טויער, דאַנק, דער גלענצענדער פערטיידיגונג פון טויערמאַן שומיעץ און דאָס נישט דעצידירטקייט פון ל. ק. ס. אָנגריף אונטער'ן געגנערס טויער איז „קראַקאָוויאַ" נישט אַראָב פון פּלאַץ אַ פערשפּילטע מיט אַ הויכען רעזולטאַט.

„קראַקאָוויאַ" האָט נישט געוויזען דאָס, וואָס מען האָט פון איהר ערוואַרט, דאָס פעהלען פון שפּערגען האָט זיך די גאַנצע צייט געלאָזט פיהלען.

ריכטער ה' בושעזשינסקי פון פויזען שוואַך.

„הכח" - ג. מ. ס. 1:2.

ביי אַ גרויסען עולם איז שבת פאָרגעקומען דער אויבענדערמאָנטער מייסטערשאַפטס - מעטש געגען דער, אַ קלאַס.

ביידע מאַנשאַפטען זענען אַרויסגעטרעטען אין זייער בעסטען צוזאַמענשטעל. צוליב דעם איז דער מעטש געווען זעהר אינטערעסאַנט.

ביז צו דער העלפט האָט, „הכח" געפיהרט 0:1 דאָס איינציגע טויער ערצילט דורך קאַפּלאַוויטש'ן.

אין דער 2-טער העלפט האָט ג.מ.ס. צו'אייבערמאַכט און גלייכט אויס דעם רעזולטאַט.

ביידע מאַנשאַפטען גרייפען שטאַרק אָן און ווילען ערצילען דאָס דעציזירענדע טויער. אין דער 33-טער מינוט שיסט יאַנוס דאָס לעצטע טויער פון מעטש.

„ג.מ.ס." בעמיהט זיך נאָך צו ענדערען דעם רעזולטאַט אָבער „הכח" פערטיידיגונג מאַכט צו-נישט אַלע זייערע אָנגריפען.

אויסגעצייכענט האָבען זיך קאַפּלאָוויטש און יאַנוס פון „הכח" און שאָר פון ג.מ.ס.

„חשמונאי" — „אָראַטאָריום". 0:1.

זונטאָג איז פאָרגעקומען דאָס צוגאָב-שפּיל צום מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון „ב" קלאַס צווישען די אויבענדערמאָנטע מאַנשאַפטען. (דער מעטש איז ווי באַוואוסט איבערגעריסען געוואָרען צוליב'ן געשלעג אויפ'ן לאָץ ביי 2:1 פאַר „חשמונאי").

חשמונאי איז אַרויסגעטרעטען מיט רעזערוו-שפּילער דאָך האָט זי דעם רעזולטאַט פערגרעסערט אויף 3:1 דורך גלאַזער'ען.

„חשמונאי" האָט מיט דעם מעטש פערענדיגט די מייסטערשאַפטס-קאַמפּען אין דער ערשטער רונדע, פיהרענדיג דאָס ערשטע אָרט אין איהר גרופּע מיט 1 פּונקט פערלוירען פערהעלטניס טויערען 23–6 פאַר „חשמונאי".

ה. ב—ן.

קליינער פעליעטאָן.

נדן.

האָט אַ יוד אַ טאָכטער, איז דעם יוד'ס טאָכטער — שוין נישט קיין יונגע מיידעל, דאַרף אַ יוד פאַר דער טאָכטער אַ חתן קריגען, געהט ער צו אַ שדכן.

— אַזוי, און אַזוי מיין ליבער שדכן, איך האָב אַ טאָכטער.

— געלד איז דאָ? — פרעגט דער שדכן, קורץ און שאַרף.

— איהר מיינט, אויב איך וועל געבען נדן?

— יאָ, דאָס מיין איך.

אוודאי וועל איך געבען, וואָס פרעגט איהר שאלות?

— וויפיל?

נעהמט דער יוד רעכענען און רעכענען, און צום סוף ענטפערט ער:

— עס וועט זיך צוזאַמענקראַצען ביז פינף טויזענדער.

ווערט דער שדכן ערנסטער און הויבט אָן רעדען מעשה געשעפטס-מאַן.

— וואויל, קיין צופיל געלד, ר' יוד, איז דאָס נישט. היינטיגע צייטען קען מען פאַר פינף טויזענדער קיין גרויסע גליקען נישט קריגען. אַ פשוט'ער בחור וויל אויך היינטיגע צייטען האָבען נדן. אָבער פונדעסטוועגען, פאַר פינף טויזענד דאָלאַר קען מען עפּעס יאָ קריגען. אָבער זאָגט מיר, ר' יוד, איהר האָט די פינף טויזענדער טאַקע אין קעשענע? איך מיין, איהר האָט טאַקע מזומן?

— מזומן — רעדט איבער דער יוד — וואָס הייסט מזומן? — ווער האַלט עס היינטיגע צייטען אַזוי פיל געלד ביי זיך.

— הס וחלילה, מ'דאַרף אין קעשענע נישט האַלטען אַזוי פיל געלד אויב איהר האָט עס אין דער באַנק, איז אויך נישט שלעכט.

— און אַז נישט אין דער באַנק — ווערט שוין דער יוד אַביסעל בייז — און אַז איך האַלט דאָס געלד אין געשעפט איז שלעכט?

און דער יוד גיט אַ חשבון:

— אַ צוויי הונדערט דאָלאַר האָב איך אין באַנק.

— נו, וואָס איז צוויי הונדערט דאָלאַר? רעדצעהלט ווייטער.

— איך האָב אַ הויז, אַ הילצערנע הויז, מיט אַ געמויערטע פונדאַמענט. אַכט הונדערט דאָלאַר איינגעצאָהלט. דאָס הייסט נישט מיט אַמאָל איינגעצאָהלט, נאָר אויסגעצאָהלט פאַר צעהן יאָהר צייט.

— הייסט עס רעכענט איהר דאָס הויז צו פערקויפען?

— ס'זאָל זיך נאָר מאַכען אַ קונה, וועל איך געוויס פערקויפען.

— און ווען אַ קונה זאָל זיך נישט מאַכען?

וועל איך דאָס הויז אַזוי ווי זי שטעהט און געהט, איבערשרייבען אויף מיין טאָכטערס חתנ'ס נאָמען.

— און וואו איז נאָך פיר טויזענד דאָלאַר.

— טויזענד דאָלאַר רעכען איך צו קריגען אַן הלואה אויף דעם הויז.

און טאָמער וועט איהר נישט קריגען אַ נראָשען אויסגעבאָרגט אויף אייער הייזעל, ר' יוד, וואָס וועט דעמאָלט זיין.

— אַז איך וועל איבערשרייבען דאָס הויז אויף מיין טאָכטערס נאָמען, וועט ער שוין אַליין זעהען קריגען די הלואה.

— נו, גוט, און וואָס הערט זיך מיט די אַנדערע דריי טויזענדער?

— איך האָב זיי ליגען אין סטראַכיר-געזעלשאַפט.

איהר מיינט צו זאָגען, אַז איהר האָט אַ פּאָליס אויף דריי טויזענד דאָלאַר?

— אָט דאָס מיין איך טאַקע.

— ווען קריגט איהר די דריי טויזענד דאָלאַר אויסגעצאָהלט.

— ווי געוועהנליך נאָך מיין טויט... נו, וועל איך אָט די דריי טויזענד דאָלאַר איבערשרייבען אויף מיין איידעמס נאָמען... און שוין...

און דער שדכן האָט געענטפערט:

— איך האָב אַ חתן... ער וועט זיך פּונקט צופּאַסען פאַר אייער נדן.

— זעהן שעהן ענטפערט דער יוד.

— איהר ווילט דאָך וויסען, מסתמא, וואָס פאַר אַ חתן דאָס איז.

— אוודאי וויל איך וויסען.

— אַ דאָקטאָר.

— זעהר שעהן, — איז דער יוד צופרידען, און דער שדכן ערקלערט ווייטער אַלס געשעפטס-מאַן:

— און ער איז איינער פון די דאָקטוירים, אַז ווען זיי נעהמען אומיצען אין דער האַנד אַריין, מאַכען זיי אַ שנעלען סוף... און אָט דער דאָקטאָר, ווען ער וועט זיך צו אייך אַ נעהם טון, וועט ער די דריי טויזענד דאָלאַר פאַר אייער „פּאָליס" זיכער אַרויסקריגען... ידער ער וועט נאָך געהן מיט אייער טאָכטער צו דער חופּה...

— וואו געפינט זיך אָט דער יונגערמאַן? פרעגט דער יוד.

— ער געפינט זיך אין אַ משוגעים-הויז.

— אַלס דאָקטאָר?

— ניין, אַלס פּאַציענט...

די לעצטע וואָכען פון ניקאָלאַי'ס לעבען

איינצעלהייטען, וועלכע זענען אינטערעסאַנטער ווי דאָס, וואָס איז פאָרגעקומען מיט'ן פראַנצויזישען קעניג לואי דער 16-טער און דער קעניגין מאַריא אַנטואַנעט איידער מען האָט זיי געפיהרט צו דער גילאָטינע.

די ערינערונגען זענען געשריבען פון אַלעקסאַנדער אַוודעיעוו, וועלכער האָט בעוואַכט ניקאָלאַי'ען און זיין פאַמיליע.

(פאָרטזעצונג).

איך קום קיין טיומען, דרעה איך זיך אַרום אויפ'ן וואָקזאַל און פלוצלונג בעמערק איך אונזערע קאַ־וואַלעריסטען אַרויסגעהענדיג פון באַהן. איך פרעג ווער זענען זיי און וואָס זענען זיי אויסען. ענט־פערט מען מיר, איך זאָל רעדען מיט יאַקאָוולעוו'ן, דעם בעפולמעכטיגטען פונ'ם צענטראַלען קאָמיטעט.

איך געה צו יאַקאָוולעוו'ן, בעווייז איהם מיין מאַנדאַט פונ'ם אוראַלער ראַיאָן־קאָמיטעט און פּאַרטיי־קאָמיטעט. ער לייענט דורך און דערלאַנגט מיר זיין מאַנדאַט פונ'ם אוראַלער קאָמיטעט: דאָר־טען שטעהט, אַז מיר אַלע אוראַלער — איך, כאָכ־ריאַקאָוו, זאַסלאַווסקי — געהען איבער אין יאַ־קאָוולעוו'ס רשות. ער האָט מיר אויך דורכגע־לייענט דעם טעקסט פונ'ם מאַנדאַט פונ'ם צענ־טראַלען קאָמיטעט. איך האָב זיך איינגעקוקט: ריכ־טיג. אונטערגעשריבען פון לענין און סווערדלאָוו.

איך האָב יאַקאָוולעוו'ן דערצעהלט, ווי עס האַלט ביי אונז אין טאָבאָלסק און וועגען מיין מיסיע. ער האָט מיר געהייסען פאָהרען צוריק, פערזיכערענ־דיג מיר, אַז ניקאָלאַי וועט גלייך אַוועקגעפיהרט ווערען.

איך פרעג: וואוהין? ענטפערט יאַקאָוולעוו מיט האַלבע ווערטער. ענדליך האָט ער ערקלערט, אַז וועגען דעם וועט מען מיר פון מאָסקווא לאָזען וויסען.

איך האָב באַלד געגעבען צו וויסען אין יעקאַטערינבורג, אַז איך האָב זיך בעגעגענט מיט יאַקאָוולעוו'ן און פאָהר צוריק קיין טאָבאָלסק.

מיר האָבען געוואָטעלט פערד, געזועצט זיך און — הייראַ קיין טאָבאָלסק.

ווי מיר זענען נאָר אָנגעקומען קיין טאָבאָלסק זענען מיר פערגאַנגען מיט יאַקאָוולעוו'ן אינ'ם „גע־פאַנגענען הויז" אונז איז ענטגעגען געגאַנגען דער עלטסטער פון דער וואַך — קאָבילינסקי. ער האָט שוין געהאַט געזעהען יאַקאָוולעוו'ן נעכטען. מיך האָט דאָס געוואונדערט.

קאָבילינסקי האָט אונז געבעטען וואַרטען אין פאָרהויז און אַליין איז ער אַוועק צו ניקאָלאַי'ן. ער איז אין צוויי־דריי מינוט צו אונז אַרויסגעגאַנגען און איבערגעגעבען אַז ניקאָלאַי בעט אונז צו זיך אין צימער. מיר זענען אַריינגעגאַנגען. אינ'ם גרויסען זאַל פונ'ם אַמאָליגען גובערנאַטאָרען־הויז האָבען זיך צושטעלט כמעט אין סאָלדאַטען־אָרדנונג די פיער טעכטער ניקאָלאַי'ס, און אַ זייט איז געזעסען אַלעקסאַנדראַ פעאָראָראָוונאַ — פון פאָרענט אָנ־געהענטסטען צו אונז איז — געשטאַנען ניקאָלאַי. דער זוהן — אַלעקסיי — איז אַ קראַנקער געלעגען אין בעט אין אַנ'אַנדער שטוב.

קאָבילינסקי האָט פאָרגעשטעלט יאַקאָוולעוו'ן אַלס בעפולמעכטיגטען פון צענטראַלען קאָמיטעט צו בעוואַכען די קייזערליכע פאַמיליע. דערביי האָט קאָבילינסקי אָפּגעגעבען די מיליטערישע עהרע ני־קאָלאַי'ען, גאָר, ווי אין די אַמאָליגע יאָהרען. ני־קאָלאַי איז צוגעגאַנגען צו יאַקאָוולעוו'ן און האָט איהם אויסגעשטרעקט די האַנד. מיט אַ פערכאַפּטען אָטעם האָב איך געקוקט אויף דער סצענע, און ווי ערשטוינט בין איך געוואָרען, ווען ווען יאַ־קאָוולעוו דריקט ניקאָלאַי'ס האַנד.

יאַקאָוולעוו האָט געגריסט ניקאָלאַי'ען און די גאַנצע פאַמיליע: אַלע טעכטער, ווי זעלנער אויף בעפעהל, האָבען זיך פערבויגען נידריג און אליסאַ, ניקאָלאַי'ס ווייב, האָט מאַיעסטעטיש אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ אין אונזער זייט.

יאַקאָוולעוו האָט געהאַט אַ קורצען שמועס מיט ניקאָלאַי'ן, דערנאָך זענען מיר זאַלבעדריט געגאַנגען קוקען, ווי די ראָמאַנאָוו'ס האָבען זיך איינגעאָרדענט.

אין צוויי טעג אַרום האָט יאַקאָוולעוו ערקלערט ניקאָלאַי'ען, אַז אויף מאָרגען דאַרף ער זיך צוגריי־טען צום אָפּפאָהרען און, אָווענרצייט וועט מען איהם געבען צו וויסען וויפיל מענשען פאָהרען מיט איהם און וויפיל פור באַגאַזש ער קען נעהמען.

ניקאָלאַי האָט קורץ און שאַרף געענטפערט, אַז ער וועט פון טאָבאָלסק אין ערגעץ נישט פאָהרען.

יאַקאָוולעוו איז פון דעם ענטפער שטאַרק צו־רודערט געוואָרען. ער איז געקומען צו לויפען צו אונז אין קאָמענדאַנטען־שטוב מיט די נייעס, אַז ניקאָלאַי וויל נישט פאָהרען צוליב זיין זוהנ'ס — אַלעקסיי'ס — קראַנקהייט. לויט זיין מיינונג, איז ניקאָלאַי גערעכט. און די רייזע וועט מען, אפשר דאַרפען אָבלייגען.

עס איז קלאָר געווען, אַז יאַקאָוולעוו וואַ־קעלט זיך. כאָכריאַקאָוו האָט איהם געוואָרענט, אַז מען דאַרף זיך צואיילען, ווייל ווי נאָר די טויערען וועלען זיך עפענען, וועלען די מאָנאַרכיסטען זיכער פרובען בעפרייען ניקאָלאַי'ען. רעכענען מוז מען זיך אויך מיט די אַרבייטער. זיי פערשטעהען נישט פאַרוואָס מיר מאַכען אַזעלכע שהיות מיט'ן העני־קער ניקאָלאַי' די ראָזינע טענות כאָכריאַקאָוו'ס האָבען געהאַט אַ ווירקונג אויף יאַקאָוולעוו'ן. מיר אַלע — אוראַלער — זענען געווען איינשטימיג מיט כאָכריאַקאָוו'ן.

יאַקאָוולעוו האָט זיך פערטראַכט. מיר האָבען איהם געגעבען אַנ'עצה, ער זאָל זאָגען ניקאָלאַי'ען אַז אויב ער וועט נישט פאָהרען מיט'ן גוטען ווילען וועט מען איהם אַוועקפיהרען איבער גוואַלד און מען וועט איהם נישט ערלויבען נעהמען מיט זיך קיינעם. יאַקאָוולעוו איז אַוועק צו ניקאָלאַי'ען.

מיר ווייסען נישט, וואָס פאַר אַ שמועס יאַ־קאָוולעוו האָט געפיהרט מיט ניקאָלאַי'ען. ווייזט אויס ער האָט איהם איינגערעדט, ער איז געקומען אונז זאָגען, אַז ניקאָלאַי האָט בעשטימט צו פאָהרען. נאָר מיט דעם תנאי, אַז פאָהרען מיט איהם זאָל אויך זיין ווייב אליסאַ, די טאָכטער מאַריאַ און 12 בעדינער. יאַקאָוולעוו האָט דערויף איינגעשטימט מיר האָבען נישט געקענט פערשטעהען, צו וואָס דאַרף ניקאָלאַי אַזוי פיל בעדינער.

מיר האָבען אויסגעפונען אַז צוויי בעדינער וועלען קלעקען.

אַלס קאָמענדאַנט פון דער צאַרישער תפיסה האָב איך געהאַרפט אָרגאַניזירען דאָס אָפּפאָהרען — אַ גאַנץ קאָמפּליצירטע אויפגאַבע! איך האָב צושיקט מענשען איבער'ן שטאָרט, זיי זאָלען מאָ־בילייזירען סיבירער שליטענס און דראָשקעס, ווייל ערטערווייז איז שוין דער שניי צוגאַנגען און אַהן דראָשקעס וואָלט מען זיך נישט געקענט בעגעהן. אונזערע סאָלדאַטען האָבען צוגעגרייט פערד און עקיפּאַזשען איבער'ן גאַנצען טראַקט.

די זעלנער פון דער פריהערדיגער וואַך, וועלכע די אָפיצירען האָבען „בעאַרבייט", זענען געוואָרען אומרוהיג. יאַקאָוולעוו האָט זיי פערזאַמעלט דערצעהלט וועגען דעם אָקטאָבער־אויפשטאַנד און זיין מיסיע. די זעלנער האָבען געטענה'ט, אַז די אוראַלער ווילען מאַכען אַנ'אָנפאַל אויף ניקאָלאַ־יען און אַז, לויט וייערע אינפאָרמאַציעס, גרייט צו דאָס זאַסלאַווסקי. זיי האָבען געפאָדערט, אַז זאַ־סלאַווסקי זאָל קומען אויף דער פערזאַמלונג. יאַ־קאָוולעוו האָט די אַלטע וואַך פערזיכערט, אַז זאַ־סלאַווסקי האָט קיין מאַכט נישט, אַז די אוראַלער זענען אין זיין רשות און די קלאַנגען וועגען אַנ־אָנפאַל אויף ניקאָלאַי'ען זענען פאַלשע.

דאָך האָט מען פערבעטען זאַסלאַווסקי'ן אויף דער פערזאַמלונג. ער האָט אָפען ערקלערט, אַז אויב די מאָנאַרכיסטען וועלען פרובען בעפרייען ניקאָלאַי'ען, וועלען די אוראַלער בעווייזען זיי אַזאַ ווידערשטאַנד, אַז זיי וועלען פערלירען יעדען חשק צו פראַווען פוילע שטיק. די ראָזינע ווערטער זענען נישט געפעלען יאַקאָוולעוו'ן; איינינע זעלנער פון דער פריהערדיגער וואַך האָבען געפרובט מאַכען סקאַנדאַלען. די פערזאַמלונג האָט אָבגעקליבען זעקס מענשען פון דער בוזאַיצטיגער וואַך, וואָס האָבען געדאַרפט נישט אָבטרעטען פון ניקאָלאַי'ען ביז'ן אָנקומען אויפ'ן אָרט.

גאַנץ שפּעט אָווענרצייט, רופט מיך יאַקאָוו־לעוו צו זיך; יאַקאָוולעוו פרעגט מיך, וואָס פאַר אַ געהיימע בעראַטונג האָבען מיר געהאַט און וואָס ווילען מיר טאָן. איך האָב אַלץ געלייקענט. האָט מיר יאַקאָוולעוו געמאָלדען, אַז ער האָט געגעבען אַ בעפעהל צו אַרעסטירען זאַסלאַווסקי'ן און זיי־נע פריינד. איך האָב איהם געענטפערט, אַז ער האָט נישט קיין שום גרונד צו אַרעסטירען זאַס־לאַווסקי'ן. איך האָב מיך געאיילט; יאַקאָוולעוו האָט געזעגענערי גזיך, מיר געזאָגט, אַז ער האָט צו מיר פולשטענדיגען צוטרוי.

איך האָב אַלץ באַלד איבערדערצעהלט כאָכ־ריאַקאָוו'ן. זאַסלאַווסקי'ן האָט מען, ווייזט אויס, ביז פירע אַ ווינער אין דער פריה נישט געכאַפּט. אַ סימן האָב איך, אַז אינדערפריה, ווען די יפוהרען זענען געקומען, האָט מיר יאַקאָוולעוו געהייסען אַר־רעסטירען אויפ'ן אָרט זאַסלאַווסקי'ן, אויב איך וועל איהם טרעפען אויפ'ן וועג און איבערשיקען איהם קיין טאָבאָלסק. דעם בעפעהל האָ באַיך געדאַרפט איבערגעבען אויך אַלע אונזערע מענשען אויפ'ן וועג און אויף די סטאַנציעס.

איך האָב אָבער דעם בעפעהל קיינעם נישט איבערגעגעבען. אויסערדעם, האָב איך דורך כאָכ־ריאַקאָוו'ן געוואָרענט זאַסלאַווסקי'ן, ער זאָל זיך היטען. זיין אויף דער וואַך. (ווייטערעס מאָרגען).

שטיינערנע ביבליאָטעקען אין כינע.

שוין אַ בער 2000 יאָהר עקזיסטירען די ראָזיגע ביבליאָטעקען.

אין דער וועלט ווייסט מען גאָרנישט, אָדער זעהר ווייניג וועגען דער עקזיסטענץ פון די געוואַל־דיגע שטיינערנע ביבליאָטעקען אין כינע. איצט האָט אַ כינעזישער געלעהרנטער אין אַמעריקאַ, רושאָן־קואַיקונג, אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל אין דעם „לייב־רערי־זשורנאַל" („ביבליאָטעקען־זשורנאַל") וועגען אָט דעם וואונדער. די ראָזינע ביבליאָטעקען ציהען זייער ירוש פון יענער צייט, ווען דער גרויסער כינעזישער מויער איז ענטשטאַנען, ד. ה. מיט איי־בער 2000 יאָהר צוריק, אין דער אופן, ווי זיי זענען אויפגעקומען, איז זעהר זעלטזאַם.

אין יענער צייט האָט אין כינע געהערשט דער קייזער טשינשיהזואַנג, איינער פון די גרעסטע אַכ־זרים, וואָס כינע און אויך די גאַנצע וועלט האָט נאָר געקענט, אין לאַנג פלעגען זעהר אָפּט אויס־ברעכען אויפשטאַנדען געגען אָט דעם טיראַן, און זיין הויפּט־מיניסטער האָט איהם דערלאַנגט אַ מעמאָ־ראַנדום, אַז כדי איינמאָל פאַר אַלעמאָל צו פערטי־ליגען דעם נעסט פון דער רעוואָלוציע און צו זיכערן דעם מצב פון דעם קייזער, דאַרף מען אויסראָטען די ליטעראַטען, ווייל זיי זענען די אָנפיהרער פון די בונ־טאָווטשיקעס, און פערברענען אַלץ, וואָס עס איז אָנגעשריבען געוואָרען, אַחוץ די ביכער איבער מעדי־צין, לאַנדווירטשאַפט און פאָראויסזאָגונג. בעזונדערס שעדליך זענען, ווערדיג דעם מעמאָראַנדום, די בי־כער פון די היסטאָריקער, ווייל די געשיכטע־שריי־בער מונטערן אויף דעם לייענער, צו פערגלייכען דעם איצטיגען מצב צו דעם פריהערדיגען, און אָט די פערגלייכען פאַלען צום גרעסטען טייל גוט אויס לטובת דער איצטיגער סיסטעם. אָבער אויך די ווערק פון פּאָעטען זענען בעצייכענט געוואָרען פאַר אומנוצליך און שעדליך, און זיי מוזען אויך פער־טיליגט ווערען. דער פאָרשלאַג איז געפעלען געוואָרען דעם קייזער, און ער האָט זיך גענומען איהם דורכ־צופיהרען אין לעבען: ס'איז אַרויסגעלאָזען געוואָרען אַ בעפעהל, לויט וועלכען יעדער כינעזער האָט געמוזט אין משך פון 30 טעג אַלע זיינע ביכער אָפּליווערן דער פּאָליציי, אין געגענפאַל האָט גע־דראָהט טויט־שטראָף. פיר הונדערט זעכציג גע־לעהרנטע און שריפטשטעלער, וועלכע האָבען גע־פרובט פּראָטעסטירען געגען דעם ווילדען בעפעהל, האָט מען אָהן לאַנגע דיבורים פערברענט צוזאַמען מיט זייערע ביכער. די גאַנצע מדינה איז שרעק־ליך אויפגעבראַכט געוואָרען, די צאָהל בונטען האָט זיך נאָך פערגרעסערט און אין אַ יאָהר צעהן אַרום איז די אַכזריש'ע דינאַסטיע אַראָפּגעוואָרפען גע־וואָרען פון טראָן. די קייסאָרים פון די שפּעטערדיגע דינאַסטיעס, האָבען שוין, להיפּוך, געטאָן אַלץ, כדי צו שטיצען די ליטעראַטור און כדי צו פערטיידיגען די קלאַסישע ליטעראַטור פון די ווילדקייטען פון דעם אַנדער יענעם קומענדיגען דעספּאָט, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז מען זאָל אויסקריצען די ליטעראַטור אין שטיינער. אָט פון דעמאָלט אָן שטאַמען דאָס די כינעזישע שטיינערנע ביבליאָטעקען.

די ערשטע פון די ביבליאָטעקען איז געגרינדעט געוואָרע [דורכ'ן קייזער לינטאַ פון דער האַנ־דיי־נאַסטיע. נאָך איהם האָבען זיבען קייסאָרים אין פערשידענע צייטען אויך געשאַפען אַזעלכע ביב־ליאָטעקען. די לעצטע שטיינערנע ביבליאָטעק שטאַמט פון דעם יאָהר 1791. ביי היינטיגע טאָג זענען פערהאַן דריי גרויסע און בעריהמטע שטיין־ביבליאָ־טעקען אין פעקין, סיאַן, און כופאָו. די אינטערע־סאַנטעסטע פון די ביבליאָטעקען געפינט זיך אין סיאַן. אין דרום פון דער שטאָט ליגט דער קוואַר־טאַל, וואָס הייסט „דער וואַלד פון די לוחות". אין דעם ראָזינען „וואַלד" זענען פערהאַן צאָהלרייכע שטיינערנע ביכער פון כל'ערליי מינים, וואָס שטע־לען פאָר מיט זיך אַנ'אונגעהויער־גרויסע זאַמלונג פון סקולפּטור־קונסטווערק. די גרעסטע זאַמלונג אין דער ביבליאָטעק איז אַ שטיינערנע סעריע פון די ווערק פון 13 קלאַסיקער. דער אינטערעסאַנטעס־טער כתב איז דאָרטען אַ גרויסער בוך וועגען די גבורות און גרויסע מעשים פון דעם קייזער טשינ־שיוואַנג, אין וועלכען עס ווערט אויסדערצעהלט זיין אויפשטייג פון אַ פשוט'ן פירשט, ביז צום „הערשער איבער די זעקס מלוכות", אין דעם בוך זענען אויך פערהאַן מעהרערע אין שטיין אויסגעקריצטע ביל־דער. דער יונגסטער כתב פון דער ביבליאָטעק איז דער בעריהמטער „נעסטאָריאַנער לוח", וועלכער שטאַמט פון יאָהר 1781 און גיט אָפּ אַ גרוס פון יע־נער צייט, ווען דער קריסטענטום, האָט זיך אָקאָרשט אָנגעהויבען צו ענטוויקלען אין כינע. דער לוח איז הויך 6 פוס. כדי איבערצושרייבען אויף פאַפּיר די אַלע שטיינערנע כתבים, וואָס זענען פערהאַן אין דער ביבליאָטעק, זענען נויטיג אַרום 60,000 גרויסע פאַפּיר־בויגענס.

די שטיינערנע ביבליאָטעק אין פעקין, איז מעהר נישט, ווי אַ קלענערע קאָפּיע פון דער סיאַנער ביב־ליאָטעק. זי איז געגרינדעט געוואָרען ערשט מיט 200 יאָהר צוריק. און געגרינדעט געוואָרען איז זי נאָר צו דעם צוועק, כדי די יונגע פּרינצען זאָלען זיך האָבען פון דעם צו לערנען. אָבער דער כינעזישער קייזער גופא קומט אויך איינמאָל אין יאָהר אין אָט דער ביבליאָטעק, אין דער „שול פון די מלוכה־קינדער", זעצט זיך אַוועק אויפ'ן שול־בענקעל און הערט אין משך פון אַנאַנצען טאָג אויס לעקציעס וועגען זיינע התחייבות'ן און זיין פראַנטוואָרטליכ־קייט אַלס קייזער, און אָפּטמאָל קומט איהם אויס ראָרטען צו הערען פאָרוואורפען.

ל. מ—ץ.

דער ראַקעטען־מאָטאָר

איז דערפונדען געוואָרען נאָך מיט 48 יאָהר צוריק.

דער ערפינדער איז אומגעקומען אויף דער תליה.

עס טומעלט זיך איצט אין דער וועלט מיט דער נייער סענסאַציאָנעלער ערפינדונג פון דעם ראַקעטען־מאָטאָר. מען איז זיך מכין מיט דער הילף פון דער ראָזינער נייער ערפינדונג צו מאַכען אַן איבערקעהרעניש אין דער לאָקאָמאָציע און צו דער־גרייכען די העכסטע ניכקייטען. געלעהרטע שמועסען שוין גאַנץ ערנסט וועגען דעם, ווי אַזוי מיר וועלען מיט דער צייט אַרויספליהען צו דער לבנה, אויפ'ן מאַרס, און שטעהן מיט זיי אין אַ רעגעלמעסיגען קאָנטאַקט. ווייזט זיך איצט אַרויס, אַז די ערפינ־דונג פון דעם ראַקעטען־מאָטאָר איז גאָר קיין נייעס נישט.

קודם ווייזט זיך אַרויס, אַז מיט ניינצעהן יאָהר צוריק האָט אַ פראַנצויזישער אינזשיניער מיט'ן נאָ־מען לאָרען אַרויסגענומען אַ פאַטענט אויף דער ראָזיגער ערפינדונג. אין דעם זעלביגען יאָהר, 1909 איז אין אַ פראַנצויזישען וויסענשאַפטליכען זשור־נאַל אָפּגעדרוקט געוואָרען אַנ'אָפּהאַנדלונג פון אַ פראַנצויזישען געלעהרטען רענאָ וועגען די פּרינ־ציפּען פון דער שטורם־קראַפט פון ראַקעטען. פון דאַן אָן זענען שוין אין פערשידענע זשורנאַלען אין פראַנקרייך און אַנדערע לענדער געדרוקט געוואָרען אויספיהרליכע אָפּהאַנדלונגען איבער דעם ראָזיגען ענין. אָבער נאָך אינטערעסאַנטער איז, אַז ריזעלבע ערפינדונג איז פאַקטיש געמאַכט געוואָרען פיל פריה־ער, מיט 48 יאָהר צוריק. און דער ערפינדער איז געווען נישט קיין אַנדערער ווי דער בעריהמטער רוסישער „נאַראָדאָוואָליעץ" און טעראָריסט קי־באַלטשיטש, וועלכער איז צוזאַמען מיט זשעליאַבאָוו'ן און סאָפיאַ פעראָווסקאַ אויפגעהאָנגען געוואָרען פאַר ערמאָרדען אַלעקסאַנדער דעם 2-טען. קיבאַלטשיטש האָט פערפאַסט אַ פּראָיעקט פון אַ פליה־אַפּאַראַט וואָס איז געגרינדעט אויפ'ן פּרינציפּ פון ראַקעטען־אויפרייסען, און דער פּראָיעקט טראָגט די ראַטע פון 23 מאַרט 1881, ד. ה. סך הכל צוועלף טעג איידער מען האָט דעם אויטאָר אויפגעהאָנגען.

וועגען דעם ראָזינען פּראָיעקט האָט אַפילו געערדט אין זיין פערטיידיגונגס־רעדע קיבאַלטשי־טשעס אַדוואָקאַט געראַרד.

— ווען כ'בין געקומען צו קיבאַלטשיטש'ן אַלס זיין נאָמינירטער פערטיידיגער, האָט מיך קודם כל איבערראַשט דאָס, וואָס ער איז איז געווען בע־שעפטיגט מיט אַ זאַך, וואָס האָט קיין שיכות נישט צום איצטיגען פּראָצעס, ער איז געווען פערטאָן אין אַרבייטען איבער ערפינדען עפּעס אַ נייעם פליה אַפּאַראַט. ער האָט שטאַרק געוואָלט, אַז אַרעסטיר טערהייט זאָל ער האָבען די מעגליכקייט ווייטער צו אַרבייטען איבער זיינע מאַטעמאַטישע פאָרשונגען וועגען דער ראָזיגער ערפינדונג. ער האָט טאַקע אין תפיסה דעם פּראָיעקט פערענדיגט און איהם צו־געשיקט דער רעגירונג.

קיבאַלטשיטש אַליין האָט אויפ'ן פּראָצעס דער־צעהלט וועגען זיין ערפינדונג:

— איך האָב פערפאַסט אַ פּראָיעקט פון אַ פליה־אַפּאַראַט. איך גלויב, אַז דער ראָזיגער אַפּאַ־ראַט איז זעהר פערווירקליכבאַר. איך האָב צוגע־שטעלט אַנ'אויספיהרליכע בעשרייבונג מיט מאַטע־מאַטישע אויסרעכנונגען. היות איך וועל שוין מן הסתם נישט האָבען די מעגליכקייט אויסצוהערען די מיינונגען פון עקספּערטען און בכלל צו וועהען, וואָס פון מיין פּראָיעקט וועט ווערען, און אַזוי ווי ס'איז מעגליך, אַז אימיצער וועט אַמאָל מיין פּראָיעקט אויסנוצען, ערקלער איך דאָ עפענטליך, אַז דער פּראָיעקט איז מיינער און די פּלענער זע־נען געמאַכט געוואָרען דורך מיר.

וואָס איז געוואָרען מיט קיבאַלטשיטשעס פּראָ־יעקט?

דעם 26־טען מאַרט האָט דער שעף פון דער זשאַנדאַרמען־פערוואַלטונג גענעראַל קאָמאַראָוו אָפּ־געשיקט אין פּאָליציי־דעפּאַרטאַמענט אַ ראַפּאָרט וואו עס ווערט געזאָגט:

3

„אַלס בעפרידיגונג פון דער השתדלות פון דעם בעשולדיגטען אין מלוכה־פערברעכען, דעם זוהן פון אַ גלח ניקאָלאַי איוואַנאָוויטש קיבאַלטשיטש האָב איך די עהרע פאָרצושטעלען דאָ זיין פּראָיעקט פון אַ נייעם פליה־אַפּאַראַט".

אויף דעם ראַפּאָרט זענען אין פּאָליציי־דע־פּאַרטאַמענט אַוועקגעשטעלט געוואָרען צוויי רע־זאָלוציעס: 1) צולייגען צו די אַקטען; 2) אויף צו געבען דעם פּראָיעקט צו דער בעטראַכטונג פון געלערנטע איז איצט נישט די פּאַסיגע צייט".

קיבאַלטשיטש'ן האָט מען געזאָגט, אַז זיין פּראָיעקט איז יאָ איבערגעגעבען געוואָרען צו עקספּערטען, און ער האָט כסדר געוואַרט, אַז מען וועט איהם אַרויסרופען צו רעדען מיט זיי. צוויי טעג פאַר'ן טויט האָט ער געפרובט דער מאַנען וועגען דעם, ווייענדיג זיכער, אַז זיין פּראָ־יעקט ליגט אין טעכנישען קאָמיטעט. אָבער זי בקשה איז געבליבען אומזיסט. דער פּראָיעקט איז אַ פער'חתמעטען קאָנווערט געבליבען ליגן צוזאַמען מיט די אַקטען אין אַרכיוו פון פּאָליציי־דעפּאַרטאַמענט. ער איז דאָרט אַזוי געלעגען 6 יאָהר און ערשט אין יאָהר 1917 האָט מען איהם אַרויסגענומען פון אַרכיוו און פערעפענטליכט. ער איז אָבער פערעפענטליכט געוואָרען אין „ביליאָט און אי: דעריבער געבליבען אומבעקאַנט פאַר די וויסענשאַפטליכע קרייזען. אין דער אַלגעמיינער פּרע סע איז ער אויך פערשוויגען געוואָרען. דאָס איז געווען דער סוף פון קיבאַלטשיטשעס ערפינדונג.

———:0:———

לאָדז. 24 יולי 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 24 יולי 1928

איבערשיכטונג
די אַקטועלע פראַגע.

ווידער איז אַקטועל געוואָרען די פראַגע וועגען פּראָדוקטיוויזאַציע פון די פּוילישע יודען.

ווי בעקאַנט איז די דאָזיגע פראַגע צום ערשטען מאָל אַרויסגערוקט געוואָרען אויפ׳ן גרינדונגס צוזאַמענפאָהר פון דער דעמאָקראַטיש־פאָלקיסטישער פּאַרטיי אין ווילנאָ, וואו ס׳איז אויך צום ערשטען מאָל קאָנקרעט דערמאָנט געוואָרען וועגען די פינסקער בלאָטעס.

באַלד נאָכ׳ן צוזאַמענפאָהר האָבען דער פערשטאָרבענער ה. ד. נאָמבערג, דר. צ. שאַבאַד און אינז. טשערניכאָוו געהאַט וועגען דעם אַ שמועס אין פּאַריז מיט אַן׳אַמעריקאַנער עסקן, וועלכער האָט זיך דערמיט פעראינטערעסירט און קומענדיג קיין אַמעריקאַ האָט ער דערויף געווענדעט די אויפמערקזאַמקייט פון דער עפענטליכקייט.

אינ׳ם פּוילישען יודענטום אָבער איז דער ענין פערשטיקט געוואָרען, די אָנפיהרענדע פּערזענליכקייטען פון אַנדערע פּאָליטישע פּאַרטייען האָבען זיך בעצויגען אינדיפערענט צו דער גאַנצער פראַגע — און אַז דער יחוס ווייזט נישט, וועט זיך קיינער אויף איהם נישט אַרומקוקען...

לעצטענס איז בעקאַנט געוואָרען אַ שמועס צווישען לואי מאַרשאַל און שלום אַש, פון וואַנען דער לעצטער האָט אַרויסגעדרינגען, אַז אויב די פּוילישע יודען וועלען קומען מיט אַ פּלאַן פון קאָנסטרוקטיווער אַרבייט, וואָלט דער „דזשאָינט“ געקענט אונטערשטיצען דעם פּלאַן מיט אַ פּאָר מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר.

און אָט איצט האָבען זיך שוין אָפּגערופען שטימען אויך פון אַנדערע לאַגערן, און די פראַגע ווערט אַוועקגעשטעלט אין איהר גאַנצער ברייט.

ערשט איצט האָט מען זיך געכאַפּט, אַז דאָס פּוילישע יודענטום ווערט פּויפּעריזירט, ווערט טאָגטעגליך אַרויסגעשטויסען פון דער האַנדעל־פּאָזיציע, נישט קענענדיג זיך דערשלאָגען בשום אופן צו אַ מעהר זיכערער פּאָזיציע.

אַלע יודישע פעראיינען און געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס אין פּוילען האָבען ביז איצט זיך פערנומען בלויז מיט ראַטעווען די עקזיסטענץ פון אונטערגאַנג. מ׳האָט אינטערווענירט געגען די גרויסע רואינירענדע שטייערען, מ׳האָט געגעבען גרעסערע און קלענערע קרעדיטען און געווים האָט מען אַ סך אָפּגעראַטעוועט.

אָבער לגבי דעם גרויסען פערנעהם פון דער קאַטאַסטראָפע זענען עס אַלץ פּאַליאַטיווען, דער פּראָצעס פון דער אויסראָטונג איז געגאַנגען מיט ריזיגע שריט פון אַן׳עפּידעמיע, וואו ענצעלנע ווערען געראַטעוועט און הונדערטער פאַלען.

מיר קענען זיך נישט בעגנינענען מיט׳ן ביז־איצטיגען פערטיידיגונג־קאַמף, מיר מוזען אַטאַקירען די פּוילישע געזעלשאַפט, און אַלע מאַסגעבענדע פאַקטאָרען מיט פּלענער פון אַריינרייסען זיך אויף נייע פּאָזיציעס.

אַלע מעגליכקייטען פון יודישער איבערשיכטונג מוזען איבערגעוואויגען ווערען און געשטעלט ווערען אין דער פאָרם פון קאָנקרעטע פאָדערונגען, ס׳מוזען געשאַפען ווערען די געזעלשאַפטליכע אָרגאַנען, וועלכע זאָלען זיך דערמיט פערנעמען.

די אַלטע געזעלשאַפטען און אָרגאַניזאַציעס, וואָס לעבען מיט׳ן כּוח פון אינערציע, זענען נישט מסוגל אויפצופאַסען די דאָזיגע פּראָבלעם אין איהר גאַנצען פערנעם. נייע כּוחות מוזען זיך שטעלען אין דער רייה, בעוואָפענט מיט פערשטאַנד פאַר דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע, בעגייסטערט פון ווילען צו העלפען דעם פאָלק, געשטויסען דורכ׳ן טיפען גלויבען אינ׳ם כּוח פון זייער אמת.

דאָ און דאָרט בעווייזען זיך שוין ענצעלנע, וואָס שאַצען אָפּ ריכטיג די לאַגע; דאָס איז אָבער נאָך ווייניג: מ׳מוז נישט בלויז אָפּשאַצען, נאָר אויך איבערשאַצען אַ סך אָנגענומענע ווערטע. מען מוז פיהלען די נייקייט און גרויסקייט פונ׳ם ראָוויגען וואָרט. ערשט דעמאָלט וועט מען נאָכציהען נאָך זיך גרויסע מאַסען, פאַרצונעהמען דעם שווערען קאַמף.

דער קאַמף פאַר׳ן קיום פונ׳ם פּוילישען יודענטום.

פּ. ק.

—:o:—

ס׳מעהרען זיך זעלבסטהערשער.
צו די געשעהענישען אין גריכענלאַנד און מצרים.

די פאַשיסטישע טענדענצען אין אַ רייה אייראָפּעאישע מלוכות וואַקסען און פערשטאַרקען זיך. היינט־צו־טאָג זענען אין אייראָפּא שוין פערהאַנען פינף אַזעלכע מלוכות: איטאַליע, שפּאַניע, ליטע, אונגאַרן.

אין די אַלע מלוכות איז איינגעפיהרט אויף אַ „געזעצליכען“ אופן דאָס בעגרעניצען די רעכט פון פּאַרלאַמענט, און די מאַכט איז אַריבער פון דער פאָלקספּערטרעטערשאַפט צו דעם דיקטאַטאָר, דעם האוחז ביד. דער דיקטאַטאָר שאַפט זיך פונדעסטוועגען לפנים אַן׳אַרט פאָלקס־פּערטרעטערשאַפט, וועלכע איז הגם שטאַרק בעגרענצט אין זיינע רעכט און דראָהט נישט מיט קיין סכּנה, האָט פונדעסטוועגען דאָך אַ געוויכטיגע פערטרעטונג פון דער רעגירונגס־טרייער פּאַרטיי.

די „דיקטאַטור“, דער פאַשיזם איז אַ נייע פאָרם פון פּאָליטישען לעבען, וואָס ווערט געשאַפען **אינ׳ם נאָכ׳מלחמה׳דיגען פעריאָד**, ווען די ברייטע מאַסען זענען אָפּגעשוואַכט און אויסגעהונגערט, ווען נאָך אַ רייה סאָציאַלע קאַמפען, זענען ביידע צדדים — דער קאַפּיטאַל און די אַרבייט — געבליבען נישט קיין זיגער. זוכט דער קאַפּיטאַל אין די צווישען־שיכטען זיך צו סטאַביליזירען און מיט דעם לאָזונג פון איינשטעלען אַ געזונטע ווירטשאַפטליכע אָרדנונג, פון אַ ווירטשאַפטליכער סטאַביליזאַציע, געלונגט עס איהם אָפט צוגעוואוינען איינציגווייז די ברייטע מאַסען פון אַרבייטער און מיטעל־עלעמענטען, **וואָס זענען מיר און ווירטשאַפטליך אָפּגעשוואַכט** און פעראָרימט.

לעצטענס איז צו די דאָזיגע מלוכות צוגעקומען גריכענלאַנד. מיט אַ צייט צוריק האָט דאָרט איבערגענומען די מאַכט פאַנגאַלאָס. ער האָט נישט לאַנג געהערשט און ווען ער איז געפאַלען, האָט זיך עס געקענט דאַכטען, אַז מיט איהם איז געפאַלען אין גריכענלאַנד זיין סיסטעם. ס׳איז אַדורך אַ קורצע צייט, ס׳זענען פאָרגעקומען פּאָליטישע איבערקעהרענישען, און בעת ס׳איז איצט צום רודער ווידער געקומען דער אַלטער דעמאָקראַט ווענעזעלאָס, האָט ער, אפשר כּדי צו דעמאָנסטרירען אַז צווישען זיין דעמאָקראַטיע און פאַנגאַלאָס׳ן איז נישטאָ קיין מהלך רב — פּעראָרדענט צו בעפרייען פאַנגאַלאָס׳ן, וועלכער איז ביז איצט געווען אַרעסטירט אויף אַן׳אינזעל. און אַן׳אינטערעסאַנטער, זעהר אינטערעסאַנטער עפּיזאָד איז איצט פאָרגעקומען אין גריכענלאַנד צווישען ווענעזעלאָס׳ן מיט׳ן מלוכה־פּרעזידענט. ווענעזעלאָס, דער אָנהענגער פון די דעמאָקראַטיע און רעפּובליקאַניזם האָט איינגעפונען, אַז ביי דער אָנווענדונג פונ׳ם ברייטען דעמאָקראַטישען וואַהל־פּרינציפּ, וועט דער פּאַרלאַמענט האָבען אַ מערהייט פון אַנטי־דעמאָקראַטען און דער דאָזיגער אומשטאַנד קאָן זיין מסוגל צו דער אָפּשאַפונג פון דער דעמאָקראַטיע, דורכ׳ן דעמאָקראַטישען כלי־זין — דעם פּאַרלאַמענט.

האָט ער, ווענעזעלאָס געפונען אַ מיטעל: ער וועט שאַפען אַזאַ וואַהל־סיסטעם, אַז ס׳וועט דעם פּאַרלאַמענט געזיכערט ווערען אַ דעמאָקראַטישע מערהייט, וועלכע וועט אויספיהרען אַלע זיינע דירעקטיוען.

דער מלוכה־פּרעזידענט האָט נישט באַלד פערשטאַנען דעם טיף־דעמאָקראַטישען זין פון אויפטו צו ראַטעווען די דעמאָקראַטיע דורך אַנטי־דעמאָקראַטישע מיטלען—אָבער ווענעזעלאָס האָט איהם „איבערצייגט“ מיט גאַנץ „איבערצייגענדע“ מיטלען, און ער האָט זיך געמוזט אונטערגעבען.

צו די מלוכות אין אייראָפּאַ, וואו ס׳הערשט די דיקטאַטור און מ׳זוכט קאָרעגירען די דעמאָקראַטישע אָרדנונג „לטובת דער ברייטער דעמאָקראַטיע“ איז, אַלזאָ, צוגעקומען נאָך איינע — גריכענלאַנד. (י. ש.)

* * *

אין מצרים איז פאָרגעקומען אַ מלוכה־איבערקעהרעניש, וועלכע איז פערלאָפען מיט אַן׳איינפאַכקייט, וואָס גרעניצט מיט סימבאָלישקייט: דער פּאַרלאַמענט־בנין איז פּשוט פערחתמ׳עט געוואָרען דורך פּאָליציי.

נאָך אַ דערנידערונג פון לעצטענס פיל־געפּרובטען פּאַרלאַמענטאַריזם, אין איטאַליע, ליטע, אין שפּאַניען איז איין וועלט. ביי אַ קאָנפליקט צווישען דער אויספיהרענדיגער מאַכט און דעם פּאַרלאַמענט ווערען די ריידענדיגע „ווערים“ צוטראָטען מיט די פיס און — שוין.

איצט איז די דאָזיגע מאָדע אַריין אין דער שוסטער־גאַס: אויך אין עגיפּטען האָט זיך געפונען אַ מוסאָליני, וואָס האָט איבערגעשטיגען זיין רבי. דער קאָנפליקט צווישען דער פּאַרלאַמענט־מערהייט און דעם קיניג פואַד האָט זיך געענדיגט דערמיט, וואָס דער פּאַרלאַמענט איז פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען אויף דריי יאָהר און ס׳איז סקאַסירט געוואָרען די פּרעסע־פרייהייט.

מען קען זיך זאָגען אויף די אַפריקאַנער, וואָס מען וויל, דעם שבח מוז מען זיי אָבער נאָכזאָגען, אַז אויפריכטיגקייט מעגען זיך ביי זיי די אייראָפּעער נאָך לערנען. וויפיל יורידישע סברות וויפיל דריידלעך און האָר־שפּאַלטענישען וואָלטען עס שוין די אייראָפּעאישע קעפּ אויסגעקלערט פאַר דער דאָזיגער אָפּעראַציע. און ווי פּשוט עס זעהט אויס אויף די ברעגעס פון היילינגען נילוס!

דער בריף, מיט וועלכען דער עקזעקוטאָר פון דעם פּוטש מאַכמוד פּאַשאַ האָט זיך געווענדעט צום קיניג, חזרט איבער די בעקאַנטע טענות געגען דעם פּאַרלאַמענטאַריזם: ס׳האָט זיך געשאַפען אַ דעספּאָטיע פון אַ קליינער גרופּע; דער פּאַרלאַמענטאַרישער רעזשים איז נישט פעהיג דורכצופיהרען וועלכע ס׳איז רעפאָרמען און איז אַ שטערונג אויפ׳ן וועג צו נאָרמאַליזירען די לאַגע, על כן דער אויספיהר איז —

דער פּאַרלאַמענט געשלאָסען און פואַד איז זעלבסטהערשער. ס׳איז בלי שום ספק, אַז דער קיניג האָט אינספּירירט דעם פּוטש, נאָכדעם, ווי די נאַציאָנאַליסטישע מערהייט האָט אָנגענומען אַ געזעץ וועגען פערזאַמלונגען, וואָס דער ענגלישער הויכקאָמיסאַר לאָרד דזשאָרדזש לויד האָט געגען דעם העפטיג פּראָטעסטירט און דער ענגלישער פלאָט האָט גאַנץ נישט־פערשטעלטערהייט דעמאָנסטרירט. די רעמיסיע פון נאַהאַס נאַציאָנאַליסטישען קאַבינעט האָט נישט געבראַכט קיין אויסגלייך צווישען די נאַציאָנאַליסטען און די ליבעראַלען, וואָס זענען אָנהענגער פון אַ פּשרה מיט ענגלאַנד.

דער קריזיס איז געבליבען שטעהן אויפ׳ן טויטען פּונקט ביז דעם מאָמענט, ווען דער קיניג האָט דורך זיין פּערטרויענס־מאַן מאַכמוד פּאַשאַ איבערגעהאַקט דעם קנופּ, זיך בעפרייענדיג פון דעם פּאַרלאַמענטאַרישען באַלאַסט.

דורך אַזאַ פאַשיסטיש שטיקעל אַרבייט בעקומט ענגלאַנד אַ גרעסערע השפּעה אויף די עגיפּטישע ענינים. אין לאָנדאָן מאַכט מען דעם אָנשטעל, אַז מען איז אויך איבעראַשט פון דער עגיפּטישער איבערקעהרעניש, אָבער איז דאָך פאַרהאַן אין דער יוריספּרודענץ אַ כּלל, אַז וועמען עס האָט גענוצט, דער איז דער שולדיגער. די ליבעראַלען זענען בעקאַנט אַלס די פּאַרטיי פון דער ענגלישער אָקופּאַציע־רעגירונג און דער קיניג אַלס איהר סטאַטיסט.

צי וועט איהם די דאָזיגע רעוואָלוציע פון אויבען אויף אַ לאַנגער צייט בעוואָרענען פאַר אַ רעוואָלוציע פון אונטען, וואו מען האָסט דעם ענגלישען רעזשים שנאת מות? מען קען דאָך פון פואַד׳ן נישט פערלאַנגען מעהר שכל ווי פון זיינע פאַך־קאָלעגען. (ט)

100־יאָהריגער יובליי פון יודישע סאָלדאַטען אין רוסלאַנד
(תקפּח — תרפּח).

היי־יאָהר ווערט הונדערט יאָהר, זינט ניקאָלאַי דער ערשטער האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו נעמען פון יודען סאָלדאַטען. יענער יאָהר, דער יאָהר תקפּח, האָט איינגעשריבען אַ זעהר פינסטערן קלאָגליכען בלעטעל אין דער יודישער געשיכטע. דעמאָלט האָט מען געקלאָגט און גוזר תענית געווען. מען האָט געפיהלט, אַז די גזירה וועט אָנמאַכען אַ חורבן אין יודישען לעבען. דער גרויסער שרעק האָט זיך נישט גענומען דערפון, וואָס יודען האָבען נישט געוואָלט דערפילען זייער חוב פאַר דער מלוכה, נאָר פון די שלעכטע בעדינגונגען, וועלכע האָבען אין יענער צייט געהערשט אין מיליטער־דינסט. ווייל ווי בעוואוסט איז אין אַלטען רוסלאַנד געווען די מיליטער־פליכט אין אַ זעהר קלאָגליכען צושטאַנד. די אָבליגאַטאָרישע מיליטער־דינסט האָט נישט געקלעקט, נאָר די מלוכה פלעגט פּשוט קויפען סאָלדאַטען. נאָך אין פינפצעהנטען יאָהרהונדערט האָט יאָהאַן דער דריטער געגעבען די דוואָריאַנעס גרויסע ערד־שטחים, און דערפאַר האָבען זיי געדאַרפט צושטעלען דער מלוכה אַ געוויסע צאָהל סאָלדאַטען פון זייערע „קרעפּאָסטניע“ (קנעכט). די סאָלדאַטען האָבען געמוזט זיין גוט בעוואָפענט. אויך האָבען די דוואָריאַנעס געדאַרפט אַ געוויסע צייט געהן דינען אַלס אָפיצירען. אָבער אַזאַ צוזאַמענגעשטעלטע אַרמיי פון לויטער שקלאַפען, האָט אַ גאַנץ קליינעם בעדייט געהאַט פאַר דער מלוכה, ווייל זיי האָבען זיך אָפּגעגעבען מעהר מיט רויבעריי, איידער מיט זייערע פליכטען. דערפאַר האָט „יאָהאַן דער אכזר“ איינגעפיהרט פריי־וויליגע מיליטער, וועלכע האָבען, אַ חוץ ערד, אויך בעקומען פערשידענע פּריווילעגיעס פאַר זייערע פאַמיליעס. פּיאָטר דער ערשטער האָט פעראָרדענט, אַז די דוואָריאַנעס זאָלען געבען רעקרוטען פון זייערע קנעכט און ווער עס האָט נישט געהאַט קיין קנעכט, האָט געמוזט אַזעלכע קויפען. געוועהנליך האָט זיך קיין אָרדענטליכער מענש נישט פערקויפט פאַר אַ רעקרוט, דערפאַר איז גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס די גאַנצע אַרמיי איז בעשטאַנען פון גנבים און גזלנים. און בעהאַנדעלט האָט מען זיי טאַקע אויך ווי די רויבער, מ׳האָט זיי געפיהרט אָפּצוגעבען די שבועה געשמידט אין קייטען און ביז דעם פריזיוו זענען זיי געזעסען אין פעסטונגען.

און אָט אין דער געזעלשאַפט האָט מען דאָס געדאַרפט פערברענגען גאַנצע פינף און צוואַנציג יאָהר. און די צרה איז נאָך געווען, וואָס דער יודישער סאָלדאַט האָט נישט געקאָנט די לאַנד־שפּראַך. און דערפאַר האָט די גזירה אַרויסגערופען ביי די יודען גרויס שרעק. ניקאָלאַי האָט טאַקע לגבי די יודען אַרויסגעוויזען זיין גאַנצע שנאה. אין דער צייט, וואָס פון דער גאַנצער בעפעלקערונג האָט מען גענומען זיבען רעקרוטען פון יעדע טויזענד בירגער, האָט ער געהייסען נעמען פון יודען צעהן רעקרוטען פון יעדער טויזענד. אויך איז דאַן רוסלאַנד איינגעטיילט געוואָרען אויף צוויי העלפטען. איין העלפט רוסלאַנד פלעגט געבען רעקרוטען איין יאָהר און די צווייטע העלפט פלעגט געבען דעם צווייטען יאָהר. אָבער די יודען פלעגען דאַרפען געבען יעדען יאָהר צו צעהן רעקרוטען פון יעדער טויזענד, נישט געקוקט, אין וועלכער העלפט זיי האָבען געוואוינט. און ווען אין יאָהר 1845, ווען ניקאָלאַי איז געווען אין האָמעל צו דער חתונה פון זיין ליבלינג גראַף פּאַשקעוויטש, האָט זיך פאַר ניקאָלאַי פאָרגעשטעלט אַ יודישע דעפּוטאַציע פון דעם גאון הרב ר׳ יעקב בריט און די גבירים שמריה לוריע, פייוועל פרידלאַנדסקי פון דווינסק, און דער ראש המדברים איז געווען דער גרויסער עסקן ר׳ ליפּע זעלצער פון וויטעבסק, וועלכער האָט געהאַט די זכיה צו ריידען מיט ניקאָלאַי׳ען גאַנצע 30 מינוט. אין דעם שמועס האָט ער איבערגעגעבען די הימעל־שרייענדע עולה. וואָס מען בעגעהט געגען יודען, וואָס מען נעמט פון יודען יעדען יאָהר צו צעהן רעקרוטען פון יעדער טויזענד אין דער צייט, וואָס די איבעריגע בעפעלקערונג גיט נאָר איין מאָל אין 2 יאָהר צו זיבען רעקרוטען פון טויזענד. אויף דעם האָט ניקאָלאַי זיי געענטפערט, אַז דאָס, וואָס ער נעמט פון יודען מעהר ווי פון אַנדערע נאַציעס, איז אַ טובה פאַר יודען, ווייל, ווי בעוואוסט, זענען ביי די יודען פאַרהאַן זעהר פיל ליידיג־געהער. דערפאַר נעהמט ער פון יודען מעהר ווי פון אַנדערע פעלקער, כּדי זיי צו מאַכען פאַר נוציגע מענשען און גוטע בירגער. אָבער קומענדיג אַהיים אין פעטערבורג האָט ער די זאַך זיך איבערלייגט און האָט איינגעפונען, אַז עס איז טאַקע אַ שטיקעל עולה געגען די יודען, האָט ער דעמאָלט געשאַנקען די יודען דריי יאָהר נישט צו געבען קיין רעקרוטען.

אינטערעסאַנט איז, אַז די קאַראַאימען, וועלכע זענען אויך אונטערגעוואָרפען געווען דער גזירה צוגלייך מיט די יודען, און ווי זייער היסטאָריקער דערצעהלט, האָבען זיי טאַקע זיך שטאַרק דערשראָקען און האָבען גוזר תענית געווען און גאַנץ שטאַרק געוויינט, אָבער אַז עס איז אַריבער די ערשטע בהלה האָבען זיי אָנגעהויבען זוכען זייטיגע וועגען, ווי זיך צו העלפען, און זיי האָבען טאַקע געפונען. אין דער צייט איז אין טאַוורישער גובערניע דער וויצע־גובערנאַטאָר געווען לאַנגינאָוו, גראַף פּאַלענס אַן׳איידעם, און ער איז געווען נישט נאָר פון די נקי כפּים. אָט דעם לאַנגינאָוו האָבען זיי געוואונען אויף זייער זייט. און די קאַראַאימישע דעפּוטאַציע, וואָס איז בעשטאַנען פון זייערע גבירים שלמה שמחה און יוסף שלמה, איז אַוועק צו איהם, איהם אונטערגעקויפט, און דעמאָלט האָט דער וויצע־גובערנאַטאָר זיי מיטגעגעבען רעקאָמענדאַציע־בריף צו זיין שוויגערפאָטער גראַף פּאַלען. גראַף פּאַלען האָט פאַר זיי געבעטען דעם פירשט קאָטשובּיי און דעם גראַף וואָראָנצאָוו, וואָס האָבען פאַר זיי מליץ געווען ביי ניקאָלאַי׳ען און איהם דערצעהלט, אַז זיי, די קאַראַאימער זענען דאָס די אמת׳ע יודען, און עס איז אַ יושר זיי צו בעפרייען פון מיליטער־דינסט. זיי האָבען געכאַפּט דעם ריכטיגען גוטען מאָמענט, ווען ניקאָלאַי איז געווען אין אַ גוטער שטימונג און האָט אונטערגעשריבען אַ בעפעהל, אַז די קאַראַאימער זענען בעפרייט פון מיליטער־דינסט. די שמחה ביי די קאַראַאימען איז דעמאָלט געווען זייער גרויס, און כּדי צו פעראייביגען דעם גרויסען נס, וואָס עס האָט זיי געטראָפען, האָבען זיי איינגעאָרדענט אַז יעדעס יאָהר סדרה כי תשא זאָל מען ביי אַרויסנעמענער ספר תורה מאַכען מי שברך דעם קייזער מיט זיין פאַמיליע, דעם פירשט קאָטשובּיי און גראַף וואָראָנצאָוו, און ביז אַלעקסאַנדער דער צווייטער האָט איינגעפיהרט די אַלגעמיינע מיליטער־דינסט, פאַר יענער גאַנצער צייט, וואָס יודען האָבען געבראַכט די טויזענטער קרבנות, האָבען די קאַראַאימער גענאָסען פולע פרייהייט.

אברהם מאיר טאַייך.

„זכור“

די גרעסטע טראַגעדיע פון יודישען לעבען

קירצליך פּרעמיערע אין קינא „CORSO“

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייט

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

אין לאַשאָניצע, נאַרוטאָוויטש 17 פון 10—11 און פון 2—1

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

25 מיטוואָך — ח אב תרפ"ח

יולי

זון-אויפגאַנג 3.48
זון-אונטערגאַנג 7.40

ער איז שוין אַ טאַטע און קלויבט זיך ערשט ווערן אַ—חתן.

פון די „שעהנע" מעשים, וואָס עס טוט-אָפּ אַ לאָדזשער בחור פון דער „גאָלדענער יוגענד".

אויף קעלבאַך גאַס וואוינט אַ פאַמיליע ג. דער פאָטער איז אַנ'אָנגעשטעלטער.

זיין יונגע טאָכטער, אַ מיידעל פון אַ יאָהר 15 איז געווען פערקויפערין אין אַ גומי-געשעפט אויף פעטריקאָווער אין די היגע נומערן. איז דעם יונגען זוהן פון'ם געשעפטס-אינהאַבער, אַ בחור פון דער „גאָלדענער יוגענד" פ. געפאַלען אין אויג דאָס שעהנע מיידעל און ער האָט מיט איהר פערפיהרט אַ „ליבע".

האָט די „ליבע" געדויערט אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז — דאָס מיידעל האָט אָנפערטרויט די עלטערן, אַז זי קלייבט זיך צו ווערען אַ מוטער.

ביז מ'האָט זיך געכאַפּט, איז שוין דאָס מיידעל געווען אין 8. חודש. מ'האָט זיך געווענדעט צום „תכשיט", האָט ער קיין אַנדער תשובה נישט געהאַט, ווי אָנבאָטען, אַז מ'זאָל זיך ווענדען צו אַ דאָקטאָר און איהם פאָרשלאָגען 300 זל. פאַר מאַכען אַנ'אַבאָרט.

נאַטירליך, איז קיין דאָקטאָר, וואָס זאָל עס וועלען טון האָט זיך נישט געפונען און אויך די עלטערן זענען נישט מסכים געווען אויף אַזאַ אופן פון ערלעדיגען דעם ענין.

דערווייל איז שוין געקומען די צייט, און דער „תכשיט" האָט איינגעצאָהלט אין קליניק אויף נאַרוטאָוויטש גאַס און אַ הין בעזאָרגט די מוטער פון זיין קינד. ווען אויף דער וועלט איז געקומען אַ שעהנער געזונדטער יונגעל, האָט מען איהם מל געווען כדת וכדין. די מוטער איז אָבער דערווייל קראַנק געוואָרען (די קימפּעט איז צוגעגאַנגען מיט אַנ'אָפּעראַציע). דער פאָטער פון דעם קינד האָט זיך אַרומגעזעהען, און זיך גענומען אַרויסדרעהען פון'ם גאַנצען ענין.

דערווייל איז ער גאָר געוואָרען מיט מזל אַ חתן, און ווי מ'גיט איבער בעקומט ער נדן 10.000 דאָלאַר. ווען מ'האָט איהם אָנגעהויבען דערמאָהנען אַז כאשר וכבן... האָט ער דערקלערט, אַז ער ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגען און, אַז מ'וויל איהם „שאַנטאַזשירען". די עלטערן פון'ם מיידעל האָבען דעריבער די זאַך איבערגעגעבען דער פּראָקוראַטור.

די קליניק האָט זיך דאַן געווענדעט צו דער קהלה, אַז זי זאָל נעהמען דאָס קינד אויף ערציהונג.

די עלטערן פון'ם אומגליקליכען מיידעל, וואָס ליגט נאָך קראַנק אין קליניק, האָבען דאַן גערופען דעם חתן-בחור צו אַ דין-תורה, אָבער ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו קומען.

ווער ווייסט וואו ס'געפינט זיך דאָס מעדעל אַננאַ פילצענמאַכער?

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 10 נאָוועמבער 1927 י. האָבען מיר דערצעהלט אַ טראַגישע געשיכטע מיט אַ יודיש מיידעל אַננאַ פילצעמאַכער, וועלכע די מוטער האָט אָפּגעגעבען צו קריסטען און איצט נאָך דרייסיג יאָהר זוכט דאָס מיידעל איהר מוטער און וויל זיך מגייר זיין. אויף מאָרגען האָט זיך געפונען די מוטער און מיר האָבען דאַן אָפּגעדרוקט די גאַנצע געשיכטע מיט פיל איינצעלהייטען.

דאָס מיידעל האָט זיך געפונען אין משאַנאַ לעמבערגער אומגעגנד.

אין לעמבערגער ראַבינאַט האָט דאַן דאָס מיידעל, וואָס איז שוין דרייסיג יאָהר אַלט, דערצעהלט פאָלגענדע געשיכטע:

זי איז פון קינדהייט אָן אויפגעהאָדעוועט צווישען קריסטען אין משאַנאַ ביי לעמבערג. שפּעטער איז זי געוואָהר געוואָרען, אַז זי האָט געהאַט אַ יודישע מאַמע אין וואַרשא, און ווען זי איז אַלט געווען אַ חודש, האָט זי די מאַמע אָפּגעשמדט אין „שווענטאַ קושיוש" (אַ קריסטליכע אַנשטאַלט פאַר הײמלאָזע קינדער) און זי דאָרט איבערגעלאָזט. די גאַנצע צייט איז זי געווען אויף אַ שטעל אין וואַרשא, דאַן האָט זי בעקומען אַ שטעל אין משאַנאַ.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט זי געהאַט אַ קריסטליכען חתן און שוין נאָהענט פאַר דער חתונה איז דער חתן געוואָהר געוואָרען, אַז זי שטאַמט פון יודען און האָט זי אַוועקגעוואָרפען.

דאָס מיידעל האָט דעריבער בעשלאָסען פאַר יעדען פּרייז געוואָהר צו ווערען, וואו איהר מאַמע געפינט זיך און ווערען אַ יודיש קינד.

זי איז בלויז געוואָהר געוואָרען אַז איהר מאַמע הייסט אַלטע שיינע פילצמאַכער, און אַז זי דאָס מיידעל הייסט, אַננאַ פילצמאַכער.

דאָס מיידעל האָט געבעטען, אַז ווער עס ווייסט עפּעס וועגען איהר מוטער זאָל מודיע זיין דעם ראַבינאַט, ווייל עס נעהט איהר פּשוט אין לעבען...

די מוטער פון'ם מיידעל האָט דאַן אויך אָנגעשריבען אַ בריף, אין וועלכען זי האָט זיך אָנגעפרעגט אין לעמבערגער ראַבינאַט וואו איהר טאָכטער געפינט זיך. זי האָט אָבער קיין תשובה נישט בעקומען. דערווייל זענען איינער נאָכ'ן אַנדערען אָנגעקומען בריף פון דער מוטערס ברודער אין קאַנאַדע, אַז די מוטער זאָל דורכאויס אויסזוכען דאָס מיידעל און איהר העלפען צוריקקעהרען צום יודענטום. אינ'ם בריף שרייבט דער ברודער, אַז ער האָפט דאָס אויף פסח וועט שוין דאָס מיידעל זיין אין אַ יודישער סביבה און וועט שוין עסען מצה.

די מוטער האָט זיך געלאָזט זוכען די טאָכטער וי איז אַוועקגעפאָהרען קיין לעמבערג, געווען אין ראַבינאַט אויף בלאַכאַרסקאַ 27 און ביים רב אויף ושעושניטשקאַ 11, אָבער אין ביידע ערטער איז דער גענויער אַדרעס פון אַננאַ פילצענמאַכער נישט געווען בעוואוסט און די מוטער האָט זיך אומגעקעהרט אַהיים מיט גאָרנישט.

אָבער זי קען נישט רוהען און וויל דורכאויס אויסזוכען איהר טאָכטער. בעט זי דורך אונזער פערמיטלונג יעדען איינעם, וואָס ווייסט וואו ס'געפינט זיך אַננאַ פילצמאַכער, וועלכע איז לעצטענס געווען אין משאַנאַ ביי לעמבערג, זאָל צו-וויסען טון אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אָדער אויף איהר אַדרעס ס. ראַזינסקאַ, לאָדז, מלינאַרסקאַ נומער 23.

קראַנקען-קאַסע בעקומט אַ הלואה

(ב) דער פאָרזיצענדער פון דער קראַנקען-קאַסע קאַלושינסקי און דירעקטאָר סאַמבאָרסקי האָבען אין לעמבערג פינאַליזירט די הלואה פאַר דער קראַנקען-קאַסע אין דער הויך פון 2 מיליאָן-זלאָטיס. די הלואה, וועלכע ווערט גענומען פון דער אַלגעמיינער פערזיכערונגס-אַנשטאַלט, מוז פאַרווענדעט ווערען אויסשליסליך אויף אינוועסטיציע-צוועקען. די הלואה וועט אָנקומען אין 10 ראַטעס, די ערשטע ראַטע קומט שוין אָן די קומענדיגע וואָך.

אין די פריזיער-אַנשטאַלטען מוז זיין ריין!

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט אינגיכען פאַרעפענטליכט ווערען אַ נייע פאַראָרדנונג וועגען דעם סאַניטאַרען-צושטאַנד אין די פריזיער-אַנשטאַלטען, לויט די נייע פאָרשריפטען קען אַ פריזיער-אַנשטאַלט זיך געפינען אין אַזאַ הויז, וואו ס'איז פאַרהאַן קאַנאַליזאַציע. די גאַרדעראָבע מוז זיין אָפּגעטיילט פון'ם לאָקאַל, וואו מ'ראַזירט, שטענדיג מוז זיך געפינען הייס וואַסער. די וועש פון איין גאַסט טאָר מען נישט נעהמען פאַר אַ צווייטען. דער פריזיער טאָר נישט בענוצען קיין קאַם אָדער בערשטעל פאַר אַ גאַסט, וועלכער האָט אַ הויט-קראַנקהייט. אויך איז פאַרוועהרט אַזאַ גאַסט צו ראַזירען. די פריזיער-געזעלען וועלען אונטערזוכט ווערען דורך אַ דאָקטאָר, אויב זיי זענען פולשטענדיג געזונד. די פריזיער-אַנשטאַלטען וועלען אויך נישט טאָרען פאַרקויפען קיין קאָסמעטישע אַרטיקלען.

אורלויב.

(2) געכטען איז דער לייטער פון 8-טען פאָליציי-קאָמיסאַריאַט, אונטער-קאָמיסאַר ה. אַנדזשאַק, אַרויסגעפאָהרען אויף אַ 4-וואָכעדיגען אורלויב, איהם וועט פאַרטרעטען דער לייטער פון 6-טען פאָליציי-קאָמיסאַריאַט, אַספּיראַנט ווישניעווסקי.

שטראָפען.

(2) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם געזעץ, וועלכעס נאָרמאַלירט די האַנדעלס-שעה'ן אין די היגע געשעפטען, האָט דער לייטער פון דער שטראָף-אָפּטיילונג ביי דער צווייטער אָפּטיילונג פון סטאַראָסטווע-גראָדזקיע בעשטראָפט אַ רייהע סוחרים.

צום פריהלינגס-סעזאָן
— קויפט איהר —
אמבילליגסטען
אָרטיגע און אויסלענדישע
קאָסמעטיק,
פּערפומען,
בעמיקאַליען
די פרישעסטע מינעראַל-וואַסערן
אין אַפּטייק-סקלאַר פון
מאַגיסטער-פאַרמאַציע
K. Stock
19 Zawadzka 19
Telefon 41-02.

אַכטונג!
ספּעציעל פאַר אַפּרייזענדע
אין דאָרף!
בעזאָרגט אייך ביי אייער אָפּרייזע מיט אַ שאַכטעלע, וואָס ענטהאַלט נויטיגע מיטלען אַלס שנעל-הילף, ווי: יאָדינע, וואַטע, וואַלעריאַן-טראָפּען א. ז. וו. דער פּרייז פון די שנעל-הילף-שאַכטעלעך איז פון 2 זל. אָן.

שטיצע פאַר פאַמיליעס פון איבענדע אין מיליטער.

(מ) אין הסכם מיט דער פאַראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט, קענען זיך ווענדען נאָך אונטערשטיצונגען פאַר געהען אויף די מיליטערישע איבונגען:

די פרוי, קינדער געזעצליכע און נישט-געזעצליכע, מינדעריעהריגע פאַמיליען-מיטגלידער, עלטערן געזעצליכע אָדער נישט-געזעצליכע.

דאָס רעכט זיך צו ווענדען נאָך אונטערשטיצונגען האָבען די דערמאָהנטע פאַמיליען-מיטגלידער נאָר דעמאָלס, ווען זיי זענען אויסשליסליך אויסגעהאַלטען געוואָרען פון דעם, וועלכער איז אַוועק אויף מיליטערישע איבונגען.

די אונטערשטיצונג בעקומט מען פון טאָג, ווען דער בעטרעפענדער איז אַוועק אויף די איבונגען ביז אַ טאָג נאָך זיין בעפרייאונג.

ווענדונגען וועגען אונטערשטיצונגען דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען אין מאַגיסטראַט, אין דער ווענדונג דאַרפען אויסגערעכענט ווערען אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען געלעבט פון דעם גערופענעם אַרבייט.

ווער ס'וועט אָנגעבען פאַלשע אינפאָרמאַציעס וועט צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכע פאַראַנטוואָרטליכקייט.

דאָס מיליטער-פאָליציייִשע ביוראָ הויבט שוין אָן אָנצונעהמען ביטעס פון מיליטער-איבענדע, וועלכע זענען גערופען געוואָרען אין ערשטען פעריאָד ר. ה. ביז'ן 30 יוני 1928, ווענדונגען ווערען אָנגענומען יעדען טאָג, אַ חוץ זונטאָג ביז'ן 20 אויגוסט אין די ביוראָ-שעה'ן פון 8 ביז 3 נאָכמיטאָג.

—:0:—

די שטרייק-בעוועגונג.

סאָלידאַר-שטרייק פון פאַרמאַצעווטען פון פריוואַט-אַפּטייקען.

(ב) געכטען איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די פאַרמאַצעווטען און פריוואַט-אַפּטייקען, אויף דער פערזאַמלונג איז בעטראַכט געוואָרען דער קאָנפליקט און שטרייק פון די פאַרמאַצעווטען אין קראַנקען-קאַסע. די רעדנער האָבען אָנגעוויזען, אַז די אויפזיכט-מאַכט טוט-גאָרנישט, כדי צו ליקווידירען דעם שטרייק אין דער קראַנקען-קאַסע.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז אויב דער שטרייק פון די פאַרמאַצעווטען אין דער קראַנקען-קאַסע וועט נישט ליקווידירט ווערען, ביז דעם 27 ד.ח. וועלען די פאַרמאַצעווטען-אָנגעשטעלטע אין די לאָדזער פריוואַט-אַפּטייקען, צוטרעטען צו אַ סאָלידאַר-שטרייק.

שפּינעריי אין פּאָזנאַנסקי'ס פאַבריק ווערט געלאָזען אין גאַנג.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האָט די דירעקציע פון פּאָזנאַנסקי'ס פאַבריק בעשלאָסען צו לאָזען אין גאַנג די שפּינעריי, וועלכע איז פאַרמאַכט געוואָרען צוליב די געשעהענישען אין דער פאַבריק דעם 12 ד.ח.

היינט הויבען זיך שוין אָן די איינשרייבונגען פון אַרבייטער אין דער שפּינעריי, וועלכע וועט אָנשטאָט 2 שיכטען איצט נאָר אַרבייטען 1 שיכט.

בוי-אַרבייטער-שטרייק דויערט ווייטער

(2) געכטען איז אין אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די בוי-אונטערנעהמער און בוי-אַרבייטער וועגען ליקווידירען דעם פאַרשלעפּטען בוי-שטרייק. די בוי-אונטערנעהמער האָבען ערקלערט, אַז מעהר ווי 15 פּראָצענט הוספה, וועלען זיי בשום-אופן נישט געבען. די אַרבייטער פאָרשטעהער זענען דערויף נישט איינגעגאַנגען און די קאָנפערענץ האָט זיך געענדיגט אָהן רעזולטאַט.

וויכטיג פאַר די לעטניקעס פון
אַלעקסאַנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאָג 9 אַ זייגער פריה דעם „נייעם פאָלקסבלאַט"
פלאם, לוטאָמירסקאַ 22.

פון געריכט.

אַ יאָהר טורמע פאַר „גלאַט-אַזוי" שיסען.

(2) ביי יאָהר האָט דער רייכער לאַנד-ווירט יוזעף גזשיבעק אין דאָרף וואָליאַ-ביסקופּסקאַ איינגעאָרדענט אַ ביי-יאָהריפערווילונג, צו וועלכער עס זענען געווען פאַרבעטען כמעט אַלע איינוואוינער פון די'מזעלבען דאָרף, ווי אויך פון שכנישע דערפער.

ווי אויף יעדער פערווילונג האָט מען דאָ אויך נישט געזשאַלעוועט דעם ביטערען טראָפּען פון וואָס די קעפּ ביי איינינע געסט האָבען זיך שטאַרק פאַרדרעהט און עס איז אויסגעבראָכען אַ מחלוקה צווישען די ביידע לאַנד-ווירטען וואָיטשעך קאַפּעטש און פראַנציששעק שמיטשעק.

די געסט נישט וועלענדיג פערשטערען זיך די שמחה האָבען, כדי אויסצומיידען אַ מחלוקה אַרויסגעפיהרט קאַפּעטש'ן אויפ'ן הויף.

שמיטשעק'ס זוהן, דער 24 יעהריגער יוזעף האָט זיך אָבער נישט געלאָזט בערוהיגען און מיט אַנ'אויסגעשריי: „איך וועל איהם דער'הרג'ענען", איז ער אַרויסגעלאָפען אויפ'ן הויף, וואו ער האָט צוויי מאָל אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער.

צום גליק האָבען די שאָטען נישט געטראָפען, נישט קוקענדיג אָבער דערויף איז שמיטשעק געשטאַנען פאַר'ן קרייז-געריכט, וואו פאַר דעם „גלאַט אַזוי - שיסען" האָט ער בעקומען אַ יאָהר טורמע.

פערלאָזט אַ פרוי מיט 3 קינדער.

ווער ווייסט וואו עס געפינט זיך לעאָן אייזענבערג?

מיט 3 וואָכען צוריק איז אַרויס פון דערהיים דער 37-יעהריגער שניידער לעאָן אייזענבערג קעלמאַ 3 און ביז איצט מעהר נישט צוריקגעקומען.

אייזענבערג האָט געלאָזען אַ פרוי מיט 3 קינדער אָהן שום מיטלען צום לעבען, ווי ס'איז בעלונגען פעסטצושטעלען, האָט אייזענבערג אין טאָג, ווען ער איז פאַרשוואונדען געוואָרען פאַרקויפט אַ לאָמבאַרד-קוויט פאַר 40 זלאָטעס.

ווער ס'ווייסט עפּיס וועגען איהם ווערט געבעטען מיטצוטיילען דער פערצווייפעלטער פרוי.

—:0:—

סענסאַציאָנעלער ליבעס-פּראָצעס אין ווין

אַ קאָמישער ראָמאַן צווישען אַ יודישען יונגענמאַן און אַ קריסטין.

ער איז אַ לאַנגער דאַרער יונגערמאַן מיט אַ שוואַרץ קאָפּעליושעל און מיט אַ לאַנגער נאָז. זי איז אַ קורצע, אַ דיקע און מיט אַ פּאַריסען קליין געזיכט.

„ער" איז אַ יוד.
„זי" איז אַ גוי'ע.
„ער" הייסט דוד בינדער.
„זי" הייסט מאַרגאַרעטאַ ענטעלקרייץ.
„ער" טראָגט אין איין האַנד אַ שטעקען און אין דער אַנדערער אַ פּאָרטפעל.
„זי" טראָגט אויף איין האַנד אַ קליין קינד, אַ שגצ'ל, און אויף דער אַנדערער האַנד נאָך אַ קליין קינד, אויך אַ שגצ'ל. די סצענע קומט פאָר אין ווינער געריכט.

— וואָס איז אייער פּראָפעסיע, הער בינדער? — פרעגט דער ריכטער.

— אַמאָל בין איך אַן'אַגענט און אַמאָל אַ מנין-מאַן.

אַ וואָס זענט איהר? — פרעגט איבער דער ריכטער.

— וואָס הייסט אַ מנין-מאַן?
— אַ מנין-מאַן הייסט אַ מנין-מאַן.
— אָבער וואָס איז דאָס פאַר אַ בעשעפ־טיגונג?

אַז מען דאַרף אַ צעהנטען יוד צום מנין, רופט מען מיך, — גיט דעם הער בינדער דעם ריכטער צו פערשטען. אָבער דער ריכטער פערשטעהט נאָך אַלץ נישט און פרעגט ווייטער:

— צו וואָס ברויכט מען אַ מנין?
— צום בעטען, זאָגט דער הער בינדער.
— נו, מוזען דאָס גראָדע זיין צעהן מענשען?
— יאָ, געוויס.
— און וואָס איז אייער פּראָפעסיע, פרייליין ענטעלקרייץ? — פרעגט דער ריכטער די גוי'ע מיט צוויי קינדער אויף די הענד.
— איך בין איינע „ווירטין" — ענטפערט זי זעהר שטאָלץ. ש'

דאָ דאַרף שוין דער ריכטער נישט איבער־פרעגען. ער ווייס שוין וואָס דאָס איז פאַר אַ פּראָפעסיע. אַביסעל קשה איז דעם ריכטער נאָר, ווי דוד בינדער, דער „מיניען—מאַן", קומט צו מאַרגאַרעטאַ ענטעלקרייץ די „ווירטין".

אָבער אויך דאָס ווערט אויפגעקלערט.

הער בינדער איז איינמאָל געווען אין גראַץ, האָט ער דאָרט געוואוינט ביי דער „באַלעבאָסטע" אויף קוואַרטיר און טאַקע דעמאָלט האָט ער פער־פיהרט אַ ליבע מיט מאַרגאַרעטאַ און פון דער ליבע זענען געבוירען געוואָרען צוויי קינדער. און טאַקע דעמאָלט נאָך האָט ער פערשפּראָכען דער באַלעבאָסטע, אַז ער וועט מיט איהר הייראַטען. נאַטירליך האָט ער נישט געמיינט דאָס ערנסט. ערשטענס, איז ער אַ ביטערער אָרימאַן; צווייטענס, איז ער אַ פערהייראַטער מאַן און אַ טאַטע פון פיר קינדערלעך, זיי זאָלען איהם זיין געזונט.

דאָס אַלעס דערצעהלט ער און די גוי'ע מיט די צוויי קינדער אויף די הענד בעשטעטיגט, אַז עס איז אמת, וואָס ער זאָגט.

— דאָס זענען, אַלזאָ, אייערע צוויי קינ־דער, הער בינדער? — פרעגט דער ריכטער.

— יאָ, ענטפערט דער הער בינדער — דאָס זענען קינדער.

(אַ בריף פון ווין)

— געוויס זעה איך, אַז דאָס זענען קינדער (יונגלעך), אָבער נישט דאָס האָב איך אייך גע־פרעגט. איך וויל וויסען, צי דאָס זענען אייערע קינדער.

— מיינע, אייערע, וואָס איז דער אונטער־שיד, — ענטפערט דער הער בינדער מיט אַ ברוגז'ער מינע.

אָבער דער ריכטער איז נאָך אַלץ נישט צו־פרידען מיט דעם ענטפער. ער וויל טאַקע וויסען זיכער.

— אייער קינדער וועט איהר צאָהלען אַלי־מענטען, פערשטעהען זי, הער בינדער, — זאָגט דער ריכטער.

— געוויס פערשטעה איך, — זאָגט דער הער בינדער, — אָבער...

— וואָס הייסט אָבער... נישטאָ קיין אָבער. איהר ערקלערט זיך אַלס דער פאָטער פון די קינדער, צי נישט?

הער בינדער ברעכט אויס אין אַ געוויין. הייסע טרעהרען רינען פון זיינע אויגען.

— הער ריכטער — זאָגט ער — אַז איהר ווילט רוקא, וועל איך אייך צוליב טון. יאָ, עס זענען מיינע קינדער. אַ ברירה האָב איך?

יעצט דערצעהלט די פרוי, אַז זי האָט שוין איין מאָל אין גראַץ פערפיהרט אַ פּראָצעס געגען בינדער'ן וועגען אַלימענטען. דער ריכטער האָט איהם דאַמאָלס פעראורטיילט צו צאָהלען, אָבער ער צאָהלט נישט.

— איך האָב נישט קיין געלד, צאָהל איך נישט, — מאַכט דער הער בינדער, און קעהרט אוס די קעשענעס, אַז זיי זענען ליידיג.

— נישט אמת — זאָגט די גוי'ע, — דו, דאַוויד, — שרייט זי — דו זאָגסט אַ ליגען, דו האָסט געלד, נאָר דו ווילסט נישט צאָהלען.

דוד בינדער פּלאַצט ווידער אויס מיט אַ גרויס געוויין. ער האָט מורא, זאָגט ער, מען זאָל איהם נישט פעראורטיילען און ער פערפליכטעט זיך צו צאָהלען.

אין דער זעלבער מינוט אָבער טוט אַ קום אַריין אין געריכט זיין ווייב מיט פיר קינדער, וועלכע האָבען געוואַרט אין פאָר־צימער, און זי שרייט:

— דוד, וועסט נישט צאָהלען, דוד הערסט, ביסט אַן'אָרימאַן, דוד. וועסט נישט האָבען קיין מצוה אָן דער פאַסקודנער גויה, דוד, איך הייס נישט צאָהלען, הערסט! גיב איהר נישט אַ גראָשען.

דער ריכטער וויל מאַכען אַ פּשרה. דוד בינ־דער זאָל צאָהלען ווייניגער און אין קליינע ראַטען. אָבער בינדער'ס ווייב טענה'ט, אַז זי וועט נישט דערלאָזען צו צאָהלען איין גראָשען. גיכער האָט זי געזאָגט, וועט זי שוין נעהמען איין קינד צו זיך אין הויז, וועט איהר קאָסטען בילינער, וואָרום דאָרט, וואו עס עסען פיער קינדער, וועט שוין אויך עסען נאָך איינס. אָבער די גוי'ע איז מיט ריזען פאָרשלאַג נישט צופרידען. זי וויל זיך נישט שיידען, זאָגט זי, פון איהר קינד. זי האָט, זאָגט זי, אַן'אַנ־דערען פּלאַן, אַ בעסערען, זי וועט געהן מיט ביידע קינדער צו בינדער'ן אין הויז. זי וועט אַרבייטען און זי וועט זיך ערנעהרען מיט די קינדער. דער־ווייל אָבער וועלען איהרע קינדער האָבען אַ טאַטען. ווער־זשע קען עפּעס זיין נעגען אַזאַ טייערען פּלאַן, סיידען איין הער בינדער.

אַז ער האָט דערהערט דעם פאָרשלאַג איז ער טאַקע געפאַלען אין חלשות. ס'איז נישטאָ, האָט ער געזאָגט, וואָס מיך מקנא צו זיין. צוויי ווייבער מיט זעקס קינדער, זאָלען איהם זיין געשענקט. איז נישט קיין קלייניגקייט. דערצו איז דאָך איין ווייב אַ יודישע, און איינע, ס'זאָל נישט אויסגערעדט זיין, אַ גוי'אישע. טאַקעש נאָר איין גאָט זאָל זיך אויף איהם מרחם זיין. אָט אַזוינע קאָמעדיעס, וועלכע זענען האַלבע טראַגעדיעס, שפּיגלען זיך אָפּ אין די ווינער געריכטען.

מ—ץ.

—:o:—

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערט אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

צו די דערלאַנגטע אַנפראַגעס אויף יורידישע עצות, דאַרף צוגעלייגט ווערן דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט פערעפנטליכט. אויף אַנפראַגען אָן קופּאָן, [illegible] נישט געגעבען ווערן.

גילטיג דעם 25-טען יולי 1928

מעלדונג

צוליב ענטשטאַנענע מיספערשטענדנישען דער־מאָנען מיר נאָכאַמאָל אונזערע לעזער וועגען פאָל־גענדע פערפליכטענדע כללים ביים ווענדען זיך מיט אַן'אַנפראַגע אין רעדאַקציע:

1) די אַנפראַגע מוז אומבעדינגט געשריבען ווערען מיט טינט.

2) די אַנפראַגע מוז אונטערגעשריבען ווערען דורכ'ן אַנפרעגענדען לעזער אָדער פערזעהען ווע־רען מיט אַ געוויסען צייכען.

3) צו דער אַנפראַגע מוז בייגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון טאָג ווען די אַנפראַגע ווערט דערלאַנגט.

4) די אַנפראַגע מוז דערלאַנגט ווערען אין בעדיגט אין אַ פערמאַכטען קאָפּערט.

5) אַבאָנענטען קאָנען זיך פערזענליך פער־שטענדיגען וועגען זייערע ענינים מיט אונזער יו־ריסט, פאָרשטעלענדיג יעדעס מאָל די קוויטאַנציע פון בעצאַהלטען אַבאָנעמענט בייטראָג פאַר'ן לויפענדען חודש.

—:o:—

7769. י. ג—ש

ס'איז אַ פראַגע צי דער זעלבער פערזאָן האָט דורך דער צייט אָנגענומען אַ פרעמד מלוכה'־שע בירגערשאַפט אָדער נישט. אויב יאָ, וועט ער שוין אין פוילישען מיליטער נישט גערופען ווערען. קוים האָט ער נאָך קיין פרעמדע בירגערשאַפט נישט אָנגענומען קאָן מען איהם נאָך אַריינציהען אין פוילישען מיליטער. אַ שטראָף דראָהט איהם איןביידע פעלען. די אַמנעסטיע איז חל.

—

7770. אַ לעזער פון נאָוואָראַדאָמסקאָ.

אונז איז נישט בעקאַנט אַזאַ אויסטייטשונג פון דער פערעפענטליכער אַמנעסטיע, לויט וועל־כער די פערזאָנען, וועלכע האָבען אין צוזאַמען־האַנג מיט'ן אויסמיידען מיליטער-דינסט פערלוירען די פוילישע בירגערשאַפט, זאָלען די פערלוירענע בירגערשאַפט אויפ'ן סמך פון דער זעלבער אַמ־נעסטיע אויטאָמאַטיש צוריק בעקומען.

—

7771. פּאָדעמבסקי.

אויף שטראָפען לויט פריוואַטע אָנקלאַגעס איז אויך די אַמנעסטיע חל. דער אונטערשיד איז נאָר, וואָס אַזעלכע פּראָצעסען ווערען נישט בטל בעת דער אויספאָרשונג, נאָר אַ געריכטס פערהאַנד־לונג מוז אומבעדינגט פאָרקומען און די אַמנעסטיע ווערט אָנגעוואַנדען ערשט נאָכ'ן אַרויסגעבען דעם אורטייל.

—

7772. אַ סעקרעטאַר פון אַ ווירטש. אינסטי־טוציע.

דער ערשטער טייל פון אַרט. 23 פון דעק־רעט וועגען לאָקאַטאָרען שוין מאַכט אַ פּרינציפּיע־לען אונטערשיד ביים אַרויסטראָגען אַן'עקסמיסיע־אורטייל פון אַ 1 שטיביגע עוואַנטועל 2 שטיביגע וואוינונג, פערנומען דורך אַן'אַרבייטסלאָזען לאָ־קאַטאָר ביז אַ גרעסערע וואוינונג, פערנומען דורך אַ פערמאָרימטען לאָקאַטאָר.

אין לעצטען פאַל ווערט דאָס אויספיהרען די עקסמיסיע בלויז אָפּגעלעגט אויף אַ טערמין לענג־סטענס 6 חדשים בעת אין ערשטען פאַל ווערט די עקסמיסיע נישט אָפּגעלייגט (Odroczono) נאָר אָפּגעשטעלט (Zawieszono) אויף אַזאַ טערמין. ד"ה אויב דער לאָקאַטאָר בעצאָהלט אין משך פון געגעבענעם טערמין דעם חוב, ווערט דער עקס־מיסיע-אורטייל בטל.

ביי אַן'אָבגעלעגטען טערמין, ווערט דער עקסמיסיע אורטייל יאָ אויסגעפיהרט.

—

7773. משה רייזמאַן פון אַלעקסאַנדרינקא 11

ס איז אַ פראַגע, צי מ'קען די פּאָלאָגע צו־רעכט מאַכען אָדער מ'דאַרף אומבעדינגט האָבען אַ נייע. אין ערשטען פאַל דאַרף עס טון דער לאָ־קאַטאָר, אין צווייטען פאַל מוז עס טון דער הויז־ווירט. ווענדעט אייך וועגען אַ פעסטשטעלונג צו דער וואוינונג אינספּעקציע.

ערשט אויפ'ן סמך פון אַזאַ בעשטעטיגונג וועט איהר קאָנען געריכטליך צווינגען דעם הויז־ווירט, אַז ער זאָל אייך מאַכען די פּאָדלאָגע אָדער אומקערען די קאָסטען.

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

61) (ראָמאַן).

פּיער גיליאַם האָט זיך געפּאָלגט.

ווען ער איז אָבער אָנגעקומען אויפ'ן בול־וואַר לאַ-גאַר, זענען די פערדעכטיגע שוין געווען פערשוואונדען.

גיליאַם האָט זיך פערבעהאַלטען אין טויער. ער האָט געהאַט דעם פּאָרגעפיהל, אַז זיין אָ־וואַרטען דאָ איז אַן'אומזיסטע טרחא.

אין אַ שעה שפּעטער איז אָנגעקומען דער בריגאַדיר אַנטואַן, הינטער וועלכען עס זענען נאָכ־געגאַנגען צוויי אַגענטען.

— גאָרנישט! — האָט זיך אָפּגערופען גיליאַם איידער ויין לייטער האָט נאָך איהם געהאַט גע־שטעלט אַ פראַגע.

— אַזוי! הייסט עס, זיי זענען ענטלאָפען...

— ביזט איבערצייגט?..

— איך צווייפעל נישט אין דעם... סיידען זיי זענען גאָר גרויסע טפּשים!.. אויב דו ביזט אי־בערצייגט, אַז דו האָסט גוט געהערט אַלץ, וואָס דו האָסט מיר איבערגעגעבען, איז דאָך ביי די דאָזיגע מענשען נישט גאָר אין אָרדנונג מיט זיי־ער געוויסען !.. אויסגעצייכענט ! זיי וואָלטען דאָך געוועזען צו נאַאיוו, ווען זיי זעצען זיך וואַרטען אויף אונזער אָנקומען צו זיי צו גאַסט...

— מ'קאָן זיך אין דעם לייכט איבערצייגען. האָסט אַ נעפּעהל?

— יאָ!

— וועלען מיר אַרויפגעהן צו זיי...

— ס'איז נאָך צו פריה...

— דאָס איז קיין אויסרייד נישט! איבערי־גענס, האָבען מיר איצט נישט וואָס צו זיין אַזוי פּאָרזיכטיג.

— ביזט גערעכט! — האָט מסכים געווען אַנטואַן.

זיי האָבען מיט מיה געצוואונגען די וועכ־טערין צו עפענען זיי די טיר.

זי איז שיער נישט אַוועקגעפאַלען אין חלשות, ווען זי האָט דערזעהן פאַר זיך צוויי פּאָ־ליציאַנטען.

— וואָס ווילט איהר? — האָט זי מיט אַ ציטערדיגען קול אַ פרעג געטון

— מיר דאַרפען רעדען מיט דעם באַראָן איי־דעלשטאַט! — האָט אַנטואַן געענטפערט.

— וואָס רעדט איהר?.. וואָס רעדט איהר?.. ס'איז דאָך אַזאַ טייערער מענש !..

— עט, ס'איז נאַרישקייטען !.. איך דאַרף זיך נאָר אינפאָרמירען וועגען עפּיס אַ קלייניגקייט... אויפ'ן ערשטען שטאָק איז עס — נישט וואָהר?

יאָ, הער!

די פּאָליציאַנטען האָבען זיך אויפגעהויבען אויף די טרעפּען, און אָנגעהויבען שטאַרק צו קלינגען אין דער טיר.

זשערמען האָט זיך תיכף אויפגעכאַפּט.

— בעהאַלט זיך! — האָט אַנטואַן אַ זאָג געטון צו גיליאַמ'ען.

זשערמען איז אין אַן'אינטערקליידעל און אין אַ טיכעל אַרויסגעוואָרפען אויף די פּלייצעס, ער־שינען אין דער טיר.

— קאָן מען זעהן אייער הער? — האָט אַנטו־אַן אַ פרעג געטון.

— אָ, ניין! דער הער שטעהט קיינמאָל נישט אויף פאַר אַכט...

— טאָ וועקט איהם אויף — האָט אַנטואַן אַ זאָג געטון — איך איל זיך זעהר... איך האָב שטאַרק מורא, אַז מיט אייער הער איז עפּיס געשעהן...

— וואָס איז געשעהן? — האָט זשערמען דער־שראָקען אויסגערופען.

— גיט קודם אַ קוק, צי איז ער טאַקי אינ־דערהיים?... צי שלאָפט ער טאַקי נאָך, ווי איהר מיינט?... איך פערזיכער אייך, אַז נישט-נאָר ער וועט זיין דערפאַר אין כעס, נאָר, פערקעהרט, ער וועט אייך גאַנץ דאַנקבאַר זיין!...

— גוט... אין... ווער זענט איהר?...

— אַ פּאָליציי-אַגענט.

דאָס דאָזיגע וואָרט האָט געווירקט, ווי אַ צויבער-שטעקעלע.

זשערמען איז אין דער בעגלייטונג פון אַנטו־אַנען אַדורך דעם אויפנאַם צימער, און איז אַריין אין דעם שלאָפצימער.

— קיינער איז דאָ נישטאָ!—האָט זי געזאָגט —קיינער נישט...

— הם... זיי האָבען זיך געמוזט אויפהויבען גאָר פריה!... נו, מילא... לאָזט דאָ איצט קיי־נעם נישט אַריין... איך וואָרען אייך, אַז איהר וועט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר אַלץ, אויב דאָ וועט עפּיס געענדערט ווערען...

— אַ שיינע מעשה! וואָס איז דען געשעהן?

— איהר מעגט זיין רוהיג... נאַרישקייטען...

— אַנטואַן רעכט האָט פערלאָזט די וואוינונג. ווען ער איז שוין געווען אין דרויסען, האָט ער זיך געווענדט צו גיליאַמען מיט די ווערטער:

— פערפאַלען! זיי האָבען געמאַכט „מיק"... דאַרף מען איצט אָפּהיטען דעם וואָקזאַל, די שי־פען און די סטאַציעס פון די טראַמוואַיען. אפשר איז נאָך נישט אַלץ פערפאַלען. קיין איין שיף איז נאָך נישט אַוועק פון ברעג. מ'דאַרף דערגעהן, צי שווימט נישט היינט אָפּ אַ שיף.

ער האָט געוויזען אַ צייכען צו די אַגענטען, וואָס זענען געשטאַנען אינדערוויים.

— איינער פון אייך—האָט ער געזאָגט—וועט צוגעהן צום ברעג אַ פרעג טון, צי ס'געהן היינט אָפּ שיפען, מאַכט עס שנעלער, און קומט צוריק גלייך אין טראַמוואַיען-ביוראָ אויף מאַסנע-גאַס... דאָרט וועט איהר מיך טרעפען.

דער אַגענט איז אַוועק.

דאַן האָט אַנטואַן בעפוילען דעם צווייטען:

— איהר וועט בלייבען מיט מיר, און צוזאַ־מען וועלען מיר דאָ אַכטונג געבען אויף די טראַמ־וואַיען. דו, גיליאַם, וואָלסט שוין, אייגענטליך, גע־דאַרפט צו זיין אויפ'ן וואָקזאַל. אַלזאָ—געגאַנגען! איטליכער אויף זיין אָרט.

— איך וועל דאָ בלייבען!—האָט ער צוגע־געבען, אָנווייזענדיג מיט דער האַנד אויפ'ן מאַסנע־פּלאַץ.

אין אַ ווייַלע שפּעטער האָט אַנטואַן בעקומען אַ ידיעה, אַז היינט איז נאָך קיין איין שיף נישט אַרויס.

— גוט!... געה אויפ'ן וואָקזאַל צו גיליאַמען! —האָט אַנטואַן בעפוילען דעם פּאָליציאַנט, וואָס האָט איהם געבראַכט די דאָזיגע ידיעה — ער וועט אייך דאָרט דאַרפען האָבען!

(פאָרזעצונג קומט).

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-2[illegible]

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku dn. 24 do poniedziałku 30 lipca wł.

Dla dorosłych:

„ARABKA"

Dramat wschodni w 9-miu aktach.

w rolach głównych:

Marja JACOBINI i Harry LIEDTKE.

Dla młodzieży:

Niesamowite przygody, osnute na tle powieści JULJUSZA VERNE'A

„EUROPA MÓWI O TEM"

(Podróż naokoła świata w 18 dniach)

w rolach głównych:

William Desmond i Laura la Plante.

W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz.

אשרי אדם שומע לי!

לשקד על דלתותי יום=יום כי הולך בתום ילך בטח

און אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט א. פּוילען, אַפּעלאַציעס צי־ווילע און קאַרנע אַפּאָזיציעס, אַדוואָ־קאַניעס, רעקורסען וועגן דירה און אוזשאַנד־ראָזיעמסשי, וועגען פּעסער און קאָמיסאַריאַט־רוזשאַנדו און אַלע פּאָליציי־בעצירקען, אַקטען אינטער־ציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות־אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ, רעכט־קאָנסולענט.

וואָרנונג.

פרייטאַג דעם 20/7 איז גע'גנב'עט געוואָרען אין „Związek Kupców" אַלעקסאַנדער ביי לאָדז איין שרייב־מאַשין פירמע „IDEAL" № 86455. עס ווערט געבעטען נישט צו קויפען. צוויסען געבען געגען בע־לוינונג אין „Związek Kupców" אין אַלעקסאַנדער

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11—10 5—2 7—6
ד"ר רוזשאַנסקי	הויט און געשלעכט קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין־מאַלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	2—1 6—7
ד"ר יוסמאַן	נערוועז קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראַזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	12—10 5—4
ד"ר פּאַפּירני	פרויען און געבורטס־הילף	1-11½ 6—3
ד"ר קאַנצער	כירורגישע־קראַנקהייט. 5-4	2—1
ד"ר זיינבערג	אינ. קרענק לונגען־קר.	1-11 7—5½
ד"ר טאָפּעל	רענטגען	12—10 6—4
א. גראַדזשינסקי	צאָהן־ארצט	7—3
נ. ראָזען	צאָהן־ארצט	2—9

צאָהן־טעכנישע, שפּריצונגען, קוואַרץ, קאַראַנען, מאַסטען א. א. ו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען־שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונ־גען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע ערליכע ענאַליזען. אַ קורס פאַר שוועסטער.

אימפּפונגען געגען שאַרלעך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

ווייזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך־קאָסמעטיש. קאַבינעט

ארל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5-7 אָוונט

ערשטקלאַסיגער פּרעסע־פאָטאָגראַף

L. LAKS ZAMENHOFA 29 (Żeromskiego 84) ל. לאַקס

פיהרט אויס די בעסטע קונסט־אויפנאַהמען אויף ענגלישע, פראַנצויזישע און אַמעריקאַנישע מוסטערן.

צוגענגליכע פרייזען. שנעלע אויספירונג.

נור 1 רעקלאַמע־חודש!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך אַ גרינד־ליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש־פאָטאָגראַפישען אַטעליער ערעפענט

אַ ספּעציעלען פּאָרטרעטען־אַנשטאַלט,

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ־טעכניק צו שטוינענד ביליגע פרייזען:

אַ פּאָרטרעט 30 X 40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.

" " " " " " 50 X 40 " 20.—

די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט.

נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אַכטונג

קונסט־פאָטאָגראַפישער און פּאָרטרעטען־אַטעליער

„PARISIEN" wł. H. Sroka

Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

פרייז 2 זל. שנעל און רעעל! פרייז 2 זל.

רעכטס־קאָנסולטענטען־ביוראָ

„PORADA" — „פּאָראַדאַ"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטן געריכטס־בעאַמטער. שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאָוזולעס און זאַבעז־פּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער־ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

Dr. M. ASZ

Cegielniana 9, tel. 59-18

צוריקגעקעהרט

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 9 10 און 4—5

שניידער־אַרבייטער

ווערען געזוכט פון זאָפאָרט צו קינדער־גאַרדעראָבען — ווי אויך — צו שילער־אַנציגער ביי י. שולוינגער, זאַוואַדזקאַ 10, גאַראַנטירט פאַר יעהרליכען פּאָסטען.

—:— אַ —:—

שטריקער

צו אַ צוזאַטען־מאַשין ווערט געזוכט

Północna 4, m. 19 ערקונדיגן

ZAGINIONY

został weksel na sumę zł. 100.— wystawca Ch. Kolski, Łódź, na zlecenie P. Klajna, płatny 26 sierpnia 1928 r. Weksel niniejszy zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Kolskiego, Kielma 2.

השבת אבדה

ס'איז מיר פערלוירען גע־וואָרען אַ וועקסעל אויף 150 זל. אויסשטעלער וו. שאַ־יעוויטש טאָמאַשאָוו, אָרדרע ר. ברייטשטיין, צאָהלבאַר דעם 25 יולי 1928. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו בירנבוים נאָוואָמיעסקאַ 31. דער וועקסעל ווערט ער־קלערט פאַר אומגילטיג.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט גאַנץ פּערגאַכלעסיגטע ציינער און מויל־קראַנקה. צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונט. [illegible]

עלטסטער פעלדשער

מ. רובינשטיין

מיט לאַנגיעהריגער פּריוואַט־ און שפּיטאַל־פּראַקטיק האָט זיך בעזעצט אין לאָדז פון 28־טען יוני 1928 אויף ווסכאָדניאַ 57 און ערטיילט הילף אין אַלע קראַנק־הייטס־פעלען איבערהויפּט ביי גאַל און נירען־שטיינער

Dr. med.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל־ארצט פאַר נירען, בלאָזען־ און האַרן־קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med.

BRAUN

23 פּאָלודניאָוואַ 23.

טעלעפאָן 40-26.

ספּעציאַל־ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערווען־ארצט

[illegible]

Cegielniana 6, tel. 51-89

נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

היילפּעדאַגאָגישע קורסען

[illegible]

לעכער מאַשינאָווע

ווערען אָנגענומען אויסצו־נייהען צו ביליגע פּרייזען

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

אַנאָנסען אין נייעם פאָלקסבלאַט

האָבן דעם גרעסטן ערפאָלג!

אויף ראַטעס!!!

אייבער־העמדער

און נאַכט־העמדער

פון פּאָפּעלין, זעפיר און אַנדערע שטאָפען

צו בעקומען אין דער ערשטקלאַסיגער פּראָצאָווניע פון

J. WOROBIEJCZYK

41. KILIŃSKIEGO 41.

אַ צימער — מיט — קיך

אָדער 2 צימער אָהן אַ קיך

עס קען אויך זיין אָפּגעטיילט פון אַ גרויסער וואוינונג אַלס סובלאָקאַטאָר ווערט פון זאָפאָרט געזוכט.

אָפּערטען אין אַדמינ. „נייער פאָלקסבלאַט" פאַר „I. D."

וויכטיג פאַר ה"ה פריזיערס!!!

צוליב די קאָנקורענץ, ווערען די פרייזען מיט'ן היינטיגען טאָג בעדייטענד פערקלענערט:

קעלנישע בלומען־וואַסער	3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל	„ 1.40
ראַזיר־זייף „אָראַ"	„ 6.00
ברילאַנטין	„ 3.40

פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר־מעסערס, פּלאַטין־ און שטאַהל־זאַכען צו פאַבריקס־פרייזען. מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

נייעס! פעלד־בעטען נייעס!

מיט ספּרענזשינעס

פון די נייעסטע ערפינדונגען מיט דע... פירמע „Renoma" זאָלט איהר אַלע פאַ... זיין

הויפּט־פערקויף אין דער טאַפּעציר־, יערקשעל

5 J. JACHIMEK 5

STARY RYNEK

פאַר די קוואַליטעט — לאַנגיעהריגע גאַראַנטיע.

עס ווערען געזוכט

פּאַקערינס צו קאַרמעלען

ביי דער פירמע מ. ה. ווראָבלעווסקי

נאָוואָמיעסקאַ 21, טעל. 40-35.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	11-9 4½-3
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט־ און געשלעכטס־קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	12½—1½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע־קראַנקה.	2—1
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

סטיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען־שטעלען, קונסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן־ארצט	10—1 3—6

קינסטליכע ציינער, קאַראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך מעטיג זונטאָג.

אַנאָנסען־פּרייזן: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 " " " " " " 60— " " " 4

נאָכ'ן טעקסט—1 " " " " " " 15— " " " 7

פּילפּעטר־שורה: ... דער טעקסט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.

פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך; די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.